

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**IMPLEMENTACE PRÁVA EVROPSKÉ UNIE
V ČESKÉ REPUBLICĚ**

Aneta Peterková

Plzeň, 2014

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**IMPLEMENTACE PRÁVA EVROPSKÉ UNIE
V ČESKÉ REPUBLICĚ**

Aneta Peterková

Studijní program: Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

Vedoucí práce: JUDr. Monika Forejtová, Ph.D.,
katedra ústavního a evropského práva,
Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň, 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Implementace práva Evropské unie v České republice zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a zároveň jsem je uvedla v seznamu použitých pramenů.

V Plzni dne:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala své vedoucí diplomové práce, paní JUDr. Monice Forejtové, Ph.D., především za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi poskytla v souvislosti s touto prací.

Zároveň bych touto cestou chtěla poděkovat své rodině za podporu nejen při vypracování této práce, ale i při celém průběhu mého studia.

Obsah

Obsah.....	5
Seznam použitých zkratk.....	1
Úvod.....	2
1. Prameny a systém práva Evropské unie	5
1.1 Legislativa a systém práva Evropské unie	5
1.2 Třídění pramenů práva EU	6
1.3 Primární právo.....	6
1.4 Sekundární právo.....	7
1.4.1 Nařízení	8
1.4.2 Směrnice.....	10
1.4.3 Doporučení a stanoviska	12
1.4.4 Rozhodnutí	13
1.5 Základní principy práva EU a obyčeje	14
1.5.1 Princip přednosti práva.....	14
1.5.2 Přímý účinek.....	17
1.5.3 Princip svěřeni.....	19
1.5.4 Zásada loajální spolupráce	20
1.5.5 Zásada subsidiarity a proporcionality.....	20
1.5.6 Zásada transparentnosti	21
1.6 Komitologie.....	21
1.6.1 Nepravá komitologie	22
1.6.2 Pravá komitologie.....	23
2. Implementace práva Evropské unie	24
2.1 Evropská unie a Evropské právo po Lisabonské smlouvě	24
2.2 Vnitrostátní parlamenty a jejich vliv na tvorbu práva EU.....	24
2.3 Legislativní technika EU a úskalí novotvorby na půdě EU	26

2.4 Implementace	27
2.5 Kontrola stavu transpozice práva EU v členských státech.....	27
2.6 Kontrola stavu transpozice práva EU v České republice	28
3. Systém implementace v Českém právním řádu	30
3.1 Obecná pravidla implementace	30
3.1.1 Implementace primárního práva.....	30
3.1.2 Implementace sekundárního práva.....	31
3.1.3 Implementace mezinárodních smluv, jichž je EU signatářem	33
3.1.4 Implementace judikatury Soudního dvora	33
3.2 Vládní legislativa a implementace práva EU	33
3.2.1 Legislativní pravidla vlády a odpovědnost za implementaci práva EU	33
3.2.2 Odbor kompatibility	35
3.2.3 Přidělování gescí a ISAP	36
3.3 Předložení právního předpisu	37
3.4 Ostatní předkladatelé	39
4. Aplikace.....	41
4.1 Ústavní limity aplikace práva EU v ČR	42
4.2 Role českého soudce při aplikaci práva EU	43
4.3 Zásady aplikace práva EU v členských státech.....	43
4.3.1 Přímý účinek a přednost v aplikační praxi českých soudů.....	43
4.3.2 Nepřímý účinek v aplikační praxi českých soudů.....	46
5. Řízení o žalobě o porušení Smlouvy	48
5. 1 Řízení u Soudního dvora	48
5.2 Řízení o žalobě o porušení Smlouvy	48
5.2.1 Předběžné šetření.....	48
5.2.2 Řízení před Soudním dvorem.....	50
5.2.3 Historicky první sankce vůči České republice	50

5.3 Pilotní projekt Evropské unie	53
5.4 Vývoj a statistika počtu řízení o porušení Smlouvy	54
6. Odpovědnost za škodu způsobenou porušením práva EU	56
6.1 Odpovědnost za škodu v judikatuře Soudního dvora	56
6.2 Odpovědnost za škodu v českém právním řádu	58
6.3 Podmínky odpovědnosti	58
Závěr	59
Resumé	61
Přílohy	62
Seznam použitých pramenů	78
Monografie	78
Příspěvky ve sborníku	79
Odborné časopisy	79
Právní předpisy	80
Judikatura	81
Judikatura Evropské unie	81
Judikatura České republiky	82
Internetové zdroje	82
Ostatní	84

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropské společenství
EU, Unie	Evropská unie
Komise	Evropská komise
SEHS	Smlouva o Evropském hospodářském společenství
SEU	Smlouva o Evropské unii
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Soudní dvůr, SDEU	Soudní dvůr Evropské unie (Evropský soudní dvůr v případě, že se jedná o dobu před 1. 12. 2009)

Úvod

Současné evropské právo se vyvíjí již více než padesát let. Evropa se původně začala sjednocovat po 2. světové válce s cíli mírovými a hospodářskými. Průkopníky takového sjednocování bylo šest¹ západoevropských států. S postupem času se nezastavitelný vývoj a pokrok postaral o proměnu cílů integrace, politických vztahů na evropském kontinentu i mezinárodního práva, a tak se stalo, že se od původního Evropského společenství uhlí a oceli, založeného roku 1950, Evropa propracovala k Evropské unii s působností i v dalších odvětvích.²

Evropská unie byla původně založena jako forma spolupráce mezi členskými státy Evropských společenství, která postrádala mezinárodněprávní subjektivitu. Evropská společenství naopak svou mezinárodněprávní subjektivitu měla.³ Jako první bylo tedy založeno Evropské společenství uhlí a oceli s cílem zamezení vzniku další světové války tím, že bude obchod s určitými surovinami regulován na mezinárodní úrovni. Evropské hospodářské společenství existovalo v letech 1958 až 1993 a jeho účelem byla podpora ekonomické integrace. Ve stejných letech existovalo také Evropské společenství pro atomovou energii, vytvořené pro dosažení energetické nezávislosti, zajištění větší bezpečnosti a v důsledku i zvýšení životní úrovně v členských státech. Tato tři společenství se v roce 1993 Maastrichtskou smlouvou stala součástí Evropských společenství obsažených v bývalém I. pilíři. Tato Evropská společenství tedy existovala dále i po vzniku Evropské unie a začlenila se do tzv. pilířové struktury.

Absenci mezinárodněprávní subjektivity Evropské unie změnila až Lisabonská smlouva účinná od 1. prosince 2009. Nejenže Evropské unii tuto subjektivitu založila, dále účinností Lisabonské smlouvy došlo ke zrušení pilířového pojetí EU a tedy k faktickému sloučení Evropských společenství s Evropskou unií. Samotné

¹ Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemsko.

² SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. Vydání 2. Praha : C. H. Beck. 2004. str. 3.

³ KLÍMA, Karel a kol. *Evropské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. str 107.

právo Evropské unie⁴ může být chápáno jako hybridní systém, jenž v sobě obsahuje jednak elementy mezinárodního práva, tak i vnitrostátního.⁵

Předmětem zkoumání v mé diplomové práci bude proces implementace práva EU. Pojem implementace práva EU bude pro účely této práce definován jako „*příprava a proces přijímání právních předpisů, zaměřené na dosažení slučitelnosti právního řádu*“⁶ členského státu EU „*s právem Evropské unie, a dalších opatření, která jsou nutná k zajištění řádné aplikace práva Evropské unie*“⁷ V této práci se tudíž budu věnovat též aplikaci unijního práva nikoli pouze legislativnímu zajištění implementace.

Implementace evropského práva je velmi složitý proces. Podmínkou jeho úspěšnosti je aktivní spolupráce mezi členskými státy a institucemi EU. V případě, že by nedošlo ke správné a řádné implementaci aktů evropské legislativy, zůstaly by bez zamýšleného účinku. Každý členský stát si svůj autonomní právní a administrativní postup implementace stanovuje v rámci svého území sám, jelikož právo Evropské unie neobsahuje pro implementaci žádná společná pravidla. Každý vnitrostátní postup je založen na ústavních a správních tradicích každého státu.⁸

Vzhledem k faktu, že členský stát při implementaci musí nějakým způsobem „zkoordinovat“ vzájemný vztah mezi svou autonomií a používáním svých specifických implementačních metod s doktrínou nadřazenosti práva Evropské unie, je za jistých okolností velice vhodná a užitečná spolupráce mezi členskými státy, resp. sdílení správných implementačních postupů.⁹

Cílem této práce je prozkoumat systém implementace práva Evropské unie v České republice v jeho institucionálních souvislostech. Z tohoto důvodu jsem tuto diplomovou práci rozdělila do několika tematických kapitol, které odrážejí

⁴ Pojmy právo Evropské unie, evropské právo a unijní právo budou v této práci používány *promiscue*.

⁵ BOGUSZAK, Jiří, ČAPEK, Jiří a GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. str. 109.

⁶ Metodické pokyny pro zajišťování prací při plnění legislativních závazků vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii, ze dne 26. října 2009, č. 1344. str. 3.

⁷ tamtéž

⁸ *Implementace práva EU v členských státech: sborník z konference : Praha 11.-13. března 2009*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009. str. 6.

⁹ *Implementace práva EU v členských státech: sborník z konference : Praha 11.-13. března 2009*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009. str. 6.

jednotlivé okruhy témat, které se procesu implementace unijního práva v jeho souvislostech dotýkají.

V první kapitole se budu věnovat samotnému předmětu implementace, tedy pramenům práva Evropské unie. Nejprve charakterizuji systém a třídění pramenů a poté je jednotlivě blíže popíši.

V druhé kapitole se budu věnovat implementaci práva Evropské unie, a to v obecné rovině. Shrnu hlavní změny, které přinesla Lisabonská smlouva, a nastíním i úskalí, která jsou spojena s normotvorbou na úrovni Evropské unie.

V další kapitole se budu věnovat konkrétnímu způsobu a systému implementace v České republice a přiblížím, jaké instituce se procesem implementace zabývají.

V kapitole Aplikace práva EU popíši, jak tato fáze implementace v praxi funguje a jaké zásady se při tomto postupu uplatňují.

Předposlední a poslední kapitolu věnuji následkům chybné implementace. Pokusím se charakterizovat řízení o žalobě o porušení Smlouvy a zmíním, jak si v této oblasti stojí Česká republika. Nakonec se budu věnovat odpovědnosti za škodu, která je způsobena porušením práva EU.

1. Prameny a systém práva Evropské unie

1.1 Legislativa a systém práva Evropské unie

Objem unijní legislativy s vývojem Společenství a Evropské unie strmě narůstal, a to i kvůli změnám v primárním právu, kdy členské státy přiznávaly unijnímu právu stále větší pravomoci. Svého vrcholu se unijní legislativa dočkala počátkem osmdesátých let, od té doby se nárůst počtu legislativních aktů pouze snižuje.¹⁰

Statistické údaje, které poskytuje studie knihovny House of Commons z roku 2012 uvádí, že vliv unijní legislativy působící změny v národní ekonomické legislativě se liší od 6,3 % do 84 % a v České republice by mělo pocházet z Bruselu o málo více než 50 % národní ekonomické legislativy.¹¹

Unijní právo můžeme obecně definovat jako soubor právních norem tvořených primárním právem, tedy zakládacími smlouvami, dále sekundárním právem, tedy právními normami vydanými orgány Evropské unie a dále rozhodnutími Soudního dvora, která jsou právně závazná co do výkladu evropského práva. Další oblastí pramenů práva EU jsou některé smlouvy uzavřené s třetími subjekty, tedy vnější smlouvy, respektive mezi EU a členskými státy s jinými subjekty mezinárodního práva, tedy smíšené smlouvy. Mezi prameny evropského práva také patří právní obyčej a obecné právní zásady. Dále mezi prameny mohou být řazena některá rozhodnutí Rady EU, která ovšem nejsou sekundárním právem a terciální právo, tedy právní akty přijímané komitologickým způsobem.¹²

Lisabonská smlouva zrušila pilířovou strukturu Evropské unie, a tak se všechny typy právních aktů mohou použít v jakémkoli odvětví práva EU (samozřejmě se musí brát v potaz hledisko vhodnosti použití). Spolu se zrušením pilířové soustavy došlo i k výrazným změnám v typologii právních předpisů. Akty, které spadaly do společné zahraniční a bezpečnostní politiky – tedy do druhého pilíře – a týkaly se „společných postojů“ a „společných akcí“, byly přejmenovány tak, aby pojmenování bylo přesnější a více odpovídalo či napovídalo tomu, o čem akt vlastně je. Stalo se tak ovšem na úkor určité jednoduchosti, a tak vznikla

¹⁰ PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 432

¹¹ PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 432

¹² TICHÝ, L., ARNOLD, R., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., DUMBROVSKÝ, T. *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, str. 232.

pojmenování aktů jako „rozhodnutí vymezující postoje, které má Unie zaujmout“ a „rozhodnutí vymezující akce, které má Unie provést“.¹³

1.2 Třídění pramenů práva EU

Při hierarchickém dělení pramenů práva Evropské unie lze aplikovat Kelsenovu pyramidu právních norem, kdy na vrcholu takové pyramidy tkví primární právo, které je v současnosti tvořeno Smlouvou o Evropské unii, Smlouvou o fungování Evropské unie, Chartou základních práv EU a protokoly ke Smlouvám. Do této kategorie je možno také zařadit nepsané základní principy práva EU.

O stupeň níže jsou mezinárodní smlouvy uzavřené dle článku 218 SFEU mezi Evropskou unií a třetími zeměmi nebo mezinárodními organizacemi, které mají ze své povahy přednost před vnitrouními předpisy. Na nižších stupních následují legislativní akty, tedy směrnice a nařízení, delegované akty, prováděcí akty a v případě, že považujeme terciální právo za pramen práva EU, bylo by tím posledním pomyslným článkem.¹⁴ Terciálním právem se rozumí nelegislativní akty normativní povahy, které jsou přijímány Komisí.¹⁵ Tyto akty jsou vydávány buď v přenesené pravomoci, kdy doplňují nebo mění nezákladní část aktu sekundárního práva, nebo jsou vydávány k implementaci aktů sekundárního práva, jejichž existence vyžaduje implementaci předpisů na unijní úrovni.¹⁶

1.3 Primární právo

Prameny primárního práva rozumíme soubor zakládajících smluv, přístupových smluv, pozměňujících smluv a také jejich protokoly. Smlouvy jsou:

- Pařížská smlouva o zřízení evropského společenství uhlí a oceli z roku 1951,
- Římská smlouva o zřízení Evropského společenství atomové energie z roku 1957,

¹³ srov. čl. 25 SEU, blíže také KLÍMA, Karel a kol. *Evropské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. str. 114.

¹⁴ KLÍMA, Karel a kol. *Evropské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. str. 113.

¹⁵ Postup pro přijímání nelegislativních aktů normativní povahy se jmenuje komitologie.

¹⁶ PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 459.

- Římská smlouva o zřízení Evropského hospodářského prostoru z roku 1957,
- Jednotný evropský akt z roku 1986,
- Maastrichtská smlouva o Evropské unii z roku 1992,
- Amsterdamská smlouva z roku 1997,
- Smlouva z Nice z roku 2001,
- Lisabonská smlouva z roku 2009,
- Listina základních práv EU z roku 2007,
- smlouvy o přistoupení nových členských států.¹⁷

Dohled nad prováděním práva Evropské unie a nad souladem aktů sekundárního práva s tímto právem vykonává Soudní dvůr EU společně s Komisí.

Územní působnost primárního práva je stanovena články 52 SEU a 355 SFEU, které určují, že se právo EU vztahuje na metropolitní území členských států, některé ostrovy a zámořská území (např. Kanárské ostrovy) a na území, na nichž je členský stát odpovědný za vnější vztahy (např. Gibraltar).¹⁸

1.4 Sekundární právo

Jak už bylo nastíněno výše, legislativní činnost unijních orgánů je limitována hodnotami a cíli stanovenými v primárním právu EU, konkrétně v člancích 2 a 3 Smlouvy o Evropské unii¹⁹.

¹⁷ Například Athénská smlouva (podepsaná 16. 4. 2003) neboli Smlouva o přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Evropské unii

¹⁸ Primární právo. [online] 12. 8. 2010. [cit. 3. 3. 2014] Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/114530_cs.htm

¹⁹ článek 2 SEU: „Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společně členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.“

článek 3 SEU: „1. Cílem Unie je podporovat mír, své hodnoty a blahobyt svých obyvatel.
2. Unie poskytuje svým občanům prostor svobody, bezpečnosti a práva bez vnitřních hranic, ve kterém je zaručen volný pohyb osob ve spojení s vhodnými opatřeními týkajícími se ochrany vnějších hranic, azylu, přistěhovalectví a předcházení a potírání zločinnosti.“

Smlouva o fungování Evropské unie ve svém článku 288 definuje pět typů právních aktů, které přijímají její orgány - těmi jsou nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska.²⁰

Tyto akty jsou přijímány na základě pravomocí stanovených Smlouvami, logicky s ní musejí být v souladu. V případě, že se nějaký akt zdá být v rozporu se Smlouvami, může být podroben přezkumu za strany Soudního dvora EU a ten jej může prohlásit buď za neplatný, nebo za nepoužitelný²¹. Platí, že vydání každého právního aktu orgánem EU je vždy vázáno na konkrétní ustanovení Smlouvy, které orgán výslovně zmocňuje k vydání (ve většině případů) konkrétního druhu aktu, jelikož orgány EU nemají univerzální legislativní pravomoci.²²

Výčet legislativních aktů, které mohou vydávat orgány Unie, je uveden pouze demonstrativně a tak i nadále mohou být vydávány atypické akty. Těmi rozumíme akty odlišné od těch, které jsou uvedeny v čl. 288 SFEU, ale Smlouva o nich hovoří (např. víceletý rámcový program) nebo alespoň vyplývají z dosavadní zvyklosti. Tyto atypické akty postrádají právní závaznost ani nejsou přímo účinné vůči třetím osobám, slouží však k přípravě legislativního procesu a k interpretaci.²³

1.4.1 Nařízení

Nařízení, které je prostředkem k unifikaci právní úpravy na úrovni celé EU²⁴, je typem normativního právního aktu, který disponuje obecnou působností a přímou použitelností ve všech členských státech. Závazné je v celém svém rozsahu pro členské státy, subjekty vnitrostátního práva a orgány Evropské unie.

3. Unie vytváří vnitřní trh. Usiluje o udržitelný rozvoj Evropy, založený na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku a na vysokém stupni ochrany a zlepšování kvality životního prostředí. Podporuje vědecký a technický pokrok. Bojuje proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci, podporuje sociální spravedlnost a ochranu, rovnost žen a mužů, mezigenerační solidaritu a ochranu práv dítěte. Podporuje hospodářskou, sociální a územní soudržnost a solidaritu mezi členskými státy. Respektuje svou bohatou kulturní a jazykovou rozmanitost a dbá na zachování a rozvoj evropského kulturního dědictví.“

²⁰ srov. čl. 288 SFEU

²¹ Jedná se o řízení na základě článku 263 a násl., resp. čl. 277 SFEU

²² PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 452.

²³ PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 453.

²⁴ PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 453.

Díky přímé použitelnosti nařízení není nutná jeho transpozice do vnitrostátních právních řádů. To znamená, že jej členské státy nevyhlašují ve svých sbírkách právních předpisů ani nesmí přenést znění nařízení do svých vnitrostátních právních norem.²⁵

Nařízení se stávají platnými v den zveřejnění v Úředním věstníku EU. Účinnosti nabývají v den, který byl stanoven za den nabytí účinnosti, nebo 20. dnem po jejich uveřejnění. Poté, co nařízení vstoupí v platnost a nabude účinnosti, stává se přímo použitelným ve všech členských státech. Není tedy potřeba žádné další implementační aktivity,²⁶ členské státy jej nevyhlašují ve svých sbírkách právních předpisů ani nesmí přenést znění nařízení do svých vnitrostátních právních norem,²⁷ a tudíž dochází k jejich aplikaci v identické podobě v členských státech.

Členské státy mají přímo zakázáno přijímat závazná výkladová pravidla, jelikož existuje obava, že by pak mohlo dojít k vytvoření 28 téměř shodných regulačních systémů, které by se odlišovaly jen v jistých nuancích odrážejících národní právní tradice konkrétního státu.²⁸

Tohoto implementačního zákazu se týkalo rozhodnutí Soudního dvora v případě Variola C-34/73, ve kterém Soudní dvůr rozhodl, že: „*Přímý účinek článků [...] nařízení č. [...] brání jakémukoli vnitrostátnímu právnímu opatření směřujícímu ke změně [...]*“²⁹. V tomto případě se jednalo o změnu data provedenou italským zákonem, kdy měla určitá nařízení nabýt účinnosti.³⁰

Subjekty vnitrostátního práva se mohou dovolávat u vnitrostátního soudního či správního orgánu přímo právní normy obsažené v nařízení, orgán je pak povinen tuto normu aplikovat. Přímý účinek nařízení může být jak horizontální - v případech kdy se jednotlivci domáhají svých práv uvedených v nařízení vůči sobě navzájem - tak i vertikální. Vertikální přímý účinek nařízení je obousměrný,

²⁵ PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 453.

²⁶ KLÍMA, Karel a kol. *Evropské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. str. 118.

²⁷ PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 453.

²⁸ ŠLOSARČÍK, Ivo. *Politický a právní rámec evropské integrace: (včetně změn podle Lisabonské smlouvy)*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. str. 101.

²⁹ Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 10. 10. 1973 *Variola C-34/73* ECR 981, k otázce č. 8.

³⁰ srov. rozhodnutí Soudního dvora ze dne 10. 10. 1973 *Variola C-34/73* ECR 981.

tzn., že jednak se mohou svých práv jednotlivci domáhat vůči státu, nebo se právní normy v nařízení může domáhat stát po jednotlivcích.³¹

Jako příklad uvádím velice aktuální Nařízení Rady (EU) č. 269/2014 ze dne 17. března 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny. Toto nařízení je ostře sledovaným vzhledem k situaci na Ukrajině a v Rusku, a vzhledem k postoji, který Evropská unie má či by měla zaujmout. Tímto nařízením se provádí finanční sankce vůči 21 představitelům Ruska a Ukrajiny, kteří ze svých funkcí podpořili ruskou anexi Krymu. Jejich seznam je, spolu s jejich identifikačními údaji a individuálním odůvodněním, obsahem přílohy nařízení.

Nejdůležitějším opatřením tohoto nařízení je zmrazení veškerých finančních prostředků a hospodářských zdrojů náležejících definovaným fyzickým osobám, a fyzickým nebo právnickým osobám, subjektům či orgánům s nimi spojeným, jakož i veškerých finančních prostředků a hospodářských zdrojů, které uvedené osoby, subjekty či orgány vlastní, drží či ovládají.³²

Nařízení je účinné dnem publikace. To znamená, že příslušné orgány členských zemí jsou povinny bezodkladně zajistit naplňování nařízení ve své kompetenci. Stejně tak každá fyzická i právnická osoba je povinna plnit povinnosti jí nařízením uložené. V případě nařízení 269/2014 budou těmito adresáty zejména finanční instituce, které spravují finanční prostředky sankcionovaných osob. Tyto osoby jsou o svých nových povinnostech též doplňkově nezávazně informovány příslušnými orgány členských států.³³

1.4.2 Směrnice

Harmonizačním nástrojem pro sblížení právních řádů členských států je směrnice, která je dalším typem normativního aktu, jehož adresáty jsou členské státy. Pro tyto členské státy, kterým je určena, je závazná svým cílem, forma a

³¹ PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 453.

³² čl. 2 Nařízení Rady (EU) č. 269/2014

³³ Blíže viz např.: <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/mezinarodni-sankce/prehled-sankci/dalsi-sankce-prijate-v-souvislosti-s-uda-17343> nebo https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/293326/Notice_Ukraine_Sovereignty_180314.pdf

prostředky k jeho dosažení jsou ponechány na úvaze státu. Na rozdíl od nařízení směrnici členské státy během transpoziční a implementační lhůty přijmou do svých právních řádů v podobě platných a účinných transpozičních předpisů aplikovatelných v praxi. Výsledek své implementační činnosti musí členské státy sdělit Komisi, v opačném případě by jim hrozila sankce či penále dle čl. 260 SFEU.³⁴ Tuto povinnost nazýváme povinností notifikační.

Směrnice pro své provedení do vnitrostátního právního řádu vyžaduje formu závazného normativního aktu³⁵, až na výjimky, kdy je prováděna např. kolektivní smlouvou.³⁶

Směrnice může mít v určitých případech i neprovedená přímý účinek. Jedná se o vertikální přímý účinek, kdy se jednotlivec může dovolat svých práv vůči státu. Pouze v případě, že by objektem jednání byla základní lidská práva, má směrnice horizontální přímý účinek.³⁷ Jak bylo judikováno Soudním dvorem v případě *Flaminio Costa v. E.N.E.L.*, přímého účinku se ve směrnici dostává pouze té právní normě, jejíž obsah je dostatečně jasný, přesný a nepodmíněný.³⁸ Dalšími podmínkami stanovenými judikaturou Soudního dvora pro přímý účinek takové právní normy jsou neposkytování členskému státu prostor pro uvážení, neukládání žádné povinnosti jednotlivcům a, především, lhůta k její transpozici musí být marně vypršená.³⁹

V případě, že směrnice není členským státem řádně a včas transponována a jednotlivci z tohoto důvodu vznikne škoda, může vzniknout členskému státu objektivní odpovědnost. Z objektivní odpovědnosti se členský stát nemůže liberalizovat.⁴⁰ Shledal-li by Soudní dvůr, že členský stát porušil svou transpoziční a implementační povinnost, je tento stát povinen přijmout opatření,

³⁴ PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 454.

³⁵ PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 454.

³⁶ Kolektivní smlouvou může být provedena např. směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/14/ES ze dne 11. března 2002, o které tak rozhodl Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 11. 2. 2010.

³⁷ PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 454.

³⁸ srov. *Flaminio Costa v. E.N.E.L.* 6/64

³⁹ PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 455.

⁴⁰ PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 456.

kteřá vyplývají z rozsudku Soudního dvora. Pokud členský stát ani poté nepřijme opatření vyplývající z rozsudku, může mu Komise navrhnout uložení penále nebo paušální částky přiměřenou okolnostem, o kterých opět rozhodne Soudní dvůr.⁴¹ O odpovědnosti členského státu za implementaci blíže pojednávám v kapitole šesté, o řízení o porušení Smlouvy v kapitole páté.

Velmi aktuálním případem implementace směrnice je implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/99/EU ze dne 13. prosince 2011 o evropském ochranném příkazu. Cílem této směrnice je, aby ochranná opatření na úrovni soudních příkazů, která mají za cíl ochranu obětí trestných činů vůči konkrétním osobám, byla uznávána a následně vykonávána i v jiném členském státu. Tato směrnice ukládá členským státům EU (krom Dánska a Irska, pro které platí výjimka) aby na jedné straně stanovily příslušným justičním orgánům povinnost příslušnou formou vydávat ochranné příkazy uznatelné v jiných členských státech a na straně druhé uznávat rozhodnutí orgánů jiných členských států a takováto rozhodnutí vykonávat, resp. dohlížet na jejich výkon.

Směrnice tudíž není adresována fyzickým nebo právnickým osobám, ačkoli stanovuje některá jejich nová práva a povinnosti, nýbrž členským státům, které zajistí správnou implementaci směrnice. Členským státům byla v tomto případě stanovena implementační lhůta do 11. ledna 2015. V České republice je v současné době (k 20. březnu 2014) implementace ve stádiu připomínkového řízení k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, a některé další zákony. Návrh je dostupný v elektronické knihovně připravované legislativy.⁴²

1.4.3 Doporučení a stanoviska

Doporučení a stanoviska jsou akty práva, které nemají právní závaznost, tudíž neukládají svým adresátům žádné povinnosti ani jim neudělují žádná práva. Jejich význam je spatřován v oblasti interpretace práva, kde hrají pomocnou roli.

Doporučení Komise ze dne 7. března 2014 o posílení zásady rovného odměňování mužů a žen prostřednictvím transparentnosti je příkladem, kdy Komise poskytuje

⁴¹ srov. čl. 260 SFEU

⁴² Materiál Ministerstva spravedlnosti, č. j.: MSP-859/2012-LO-SP/2, ze dne 19. února 2014. Dostupné z: <http://icm.odok.cz/eklep3/korn9g7k96oa>

členským státům návod, jak posílit zásadu transparentnosti v oblasti, která je v současnosti velice aktuální, a to v oblasti genderové rovnosti v odměňování. Doporučuje provádět audity o odměňování s analýzou podílu žen a mužů, definovat v právních řádech pojem „*rovnocenná práce*“, dokonce by členské státy měly podle Komise zavést „*systémy hodnocení a klasifikace práce, které jsou neutrální z hlediska pohlaví*“.⁴³

1.4.4 Rozhodnutí

Evropský parlament společně s Radou vydávají rozhodnutí, která jsou individuálním právním aktem. Návrh na vydání rozhodnutí poskytuje Komise. Článek 288 SFEU stanovuje, že rozhodnutí jsou závazná v celém svém rozsahu vyjma případů, kdy jsou v něm uvedeni adresáti - pak je závazné jen pro ně.⁴⁴

Předešlá úprava rozhodnutí - článek 249 SES - předpokládala jeho závaznost pouze pro ty adresáty, jimž je určeno. Úprava po přijetí Lisabonské smlouvy přidává další formu rozhodnutí. Jsou to rozhodnutí, která jsou přijata při řádném legislativním postupu definovaném v článku 294 SFEU, a tento postup jim dává povahu normativního aktu. Rozhodnutí přijatá řádným legislativním postupem se v praxi doposud nevyskytují.⁴⁵

SFEU přisuzuje rozhodnutí závaznost v celém rozsahu a ze své podstaty nevyžaduje žádnou implementaci do národních právních řádů.

Za příklad rozhodnutí uvádím rozhodnutí Rady 2014/145/SZBP ze dne 17. března 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny. S ohledem na toto rozhodnutí vydala Rada téhož dne výš zmiňované nařízení č. 269/2014.⁴⁶ Díkce tohoto rozhodnutí jako aktu Společné zahraniční a bezpečnostní politiky je odlišná od navazujícího nařízení, přestože obsahem jsou totožné sankce. Zatímco rozhodnutí je adresováno členským státům a jejich orgánům, které mají povinnost rozhodnutí aplikovat, působnost nařízení je širší – ukládá povinnosti také fyzickým a právnickým osobám.

⁴³ srov. doporučení Komise ze dne 7. března 2014, sp. zn. 2014/124/EU, o posílení zásady rovného odměňování mužů a žen prostřednictvím transparentnosti.

⁴⁴ srov. čl. 288 SFEU

⁴⁵ srov. čl. 249 SES

⁴⁶ blíže viz kapitola č. 1.4.1 Nařízení

1.5 Základní principy práva EU a obvyčeje

1.5.1 Princip přednosti práva

Pojem přednosti unijního práva, jako jeden ze základních principů práva EU nebyl v zakládacích smlouvách nikterak definován ani zmíněn. Uznání se tomuto principu dostalo až judikaturou Soudního dvora.⁴⁷ Fakt, že princip přednosti je jen judiciální konstrukcí, která není formálně v textu smluv zakotvena,⁴⁸ mimo jiné potvrzuje i Rada, která uvádí ve svém stanovisku právní služby o přednosti práva ES ve znění uvedeném v dokumentu 11197/07 (JUR 260): „Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že přednost práva ES je základní zásadou práva Společenství. Podle Soudního dvora je tato zásada neodmyslitelným prvkem zvláštní povahy Evropského společenství. V době prvního rozsudku této ustálené judikatury (rozsudek ze dne 15. července 1964 ve věci 6/64, *Costa/ENEL*) nebyla ve Smlouvě žádná zmínka o přednosti. Je tomu tak i dnes. Skutečnost, že zásada přednosti nebude v budoucí smlouvě uvedena, nezmění žádným způsobem existenci této zásady ani stávající judikaturu Soudního dvora“⁴⁹

Tématika přednosti byla také upravena na poli mezinárodního práva, a to tak, že mezinárodní závazky se nemohou jednostranně měnit. To je upraveno v článku 27 Vídeňské úmluvy: „Strana se nemůže dovolávat ustanovení svého vnitrostátního práva jako důvodu pro nesplnění smlouvy.“⁵⁰

Prvotními a základními rozhodnutími pro tyto principy jsou Van Gen den Loos⁵¹ z roku 1963 a o jeden rok pozdější *Costa*⁵². Soudní dvůr v těchto případech stanovil přímou vnitrostátní přednost práva Společenství a tím jeho bezprostřední závaznost pro vnitrostátní soudy.⁵³

⁴⁷ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2011. str. 5.

PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 451.

⁴⁹ Prohlášení č. 17 o přednosti práva. Vyhlášeno v Prohlášení připojená k závěrečnému aktu mezivládní konference, která přijala Lisabonskou smlouvu. C 83/344. [online] 30. 3. 2010. [cit. 2. 3. 2014] Dostupné z:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0335:0360:CS:PDF>

⁵⁰ Vídeňská úmluva o smluvním právu z r. 1969 (vyhlášena pod č. 15/1988 Sb.), čl. 27.

⁵¹ Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 5. 2. 1963 Van Gend en Loos v Nederlandse Administratie der Belastingen C-26/62 ECR I.

⁵² Rozhodnutí ze dne 15. 7. 1963 Flaminio Costa v. E.N.E.L. C-6/64 ECR 585.

⁵³ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2011. str. 5.

Princip přednosti je neodnímatelně spojen s principem přímosti. Bez principů přímosti by unijní právo fungovalo „jen“ jako právo mezinárodní - a to v tom smyslu, že by se při aplikaci pouze konstatovalo porušení Smlouvy a tím by vznikla mezinárodněprávní odpovědnost. V opačném případě, tzn. v případě pouhé přímé účinnosti unijního práva a absence přednostní aplikace, by bylo čistě na úvaze státu, jak o této aplikaci rozhodne.⁵⁴

Rozhodnutím ve věci *Simmenthal* Soudní dvůr upřesnil postup vnitrostátních institucí členských států při aplikaci unijního práva. Založil povinnost vnitrostátních soudců použít výhradně právo Společenství, a naopak jakékoliv odporující vnitrostátní ustanovení nikterak neaplikovat. Kdyby vnitrostátní soud nevyřešil rozpor sám a přímo a předložil by věc k přezkumu jinému orgánu,⁵⁵ vznikla by tím překážka plné účinnosti práva Společenství. Jedná se o princip „*effet utile*“, který potlačuje zpomalovací vnitrostátní procesní uspořádání a jeho dopad na vymáhání práva EU. Zároveň bylo zakázáno přijetí takových ustanovení, která by byla v rozporu s právem Společenství. Tím pádem toto pravidlo váže současně orgány aplikace práva, zákonodárce i exekutivu.⁵⁶

Dalším významným rozhodnutím pro princip přednosti byl případ *Internationale Handelsgesellschaft*, kdy Soudní dvůr konstatoval, že: „*Platnost opatření orgánů Evropského společenství může být posuzována pouze na základě práva Společenství, neboť právo stvořené smlouvou, které plyne z autonomního právního pramene, má díky své samostatnosti přednost před každým vnitrostátním právním předpisem, nezávisle na jeho právní síle[...]*“.⁵⁷

Fakt, že i sekundární unijní právo má aplikační přednost dokonce před ústavním právem členských států, Soudní dvůr deklaroval v případě *Kreil*. Německá občanka Tanja Kreil usilovala o práci v armádě, což bylo v rozporu se zněním německé ústavy, která povolovala tento druh práce pouze mužům. Avšak směrnice Rady 76/207/EHS ze dne 9. 2. 1976 o zavedení rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, má dle Soudního dvora aplikační

⁵⁴ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2011. str. 6.

⁵⁵ V České republice by věc byla předložena ústavnímu soudu.

⁵⁶ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2011. str. 7, 8.

⁵⁷ *Internationale Handelsgesellschaft*, 11/70, Recueil, s. 1125.

přednost před ustanoveními jakékoliv právní síly, té ústavní nevyjímaje.⁵⁸ Vnitrostátní právní předpisy, které nejsou v souladu s právem EU, se nepoužijí pouze v konkrétním případě, neztrácí však svou platnost. Jedná se totiž o přednost v aplikaci, nikoliv v platnosti.⁵⁹

Prohlášení č. 17 o přednosti práva připojené k Lisabonské smlouvě potvrzuje přednost Smluv a práva přijímané Unií na základně Smluv před právem členských států.⁶⁰

Za případy tradiční výjimky z principu přednosti jsou považovány ty, ve kterých dojde ke kolizi unijního práva s právem mezinárodním - tehdy, kdy členský stát uzavřel mezinárodní smlouvu, ze které mu plynou závazky vůči třetím státům, ještě před vstupem do EU.⁶¹ Tato výjimka je ustanovena v článku 351 (bývalý článek 307) SFEU. O tom více v rozsudku ze dne 18. 11. 2003, Bud. Budvar, kdy Soudní dvůr v rozhodnutí uvedl, že: „*Účelem tohoto ustanovení je upřesnit v souladu se zásadami mezinárodního práva, že uplatňování Smlouvy o ES nemá vliv na závazek dotyčného členského státu respektovat práva třetích zemí vyplývající z předchozí smlouvy a plnit odpovídající povinnosti.*“⁶²

Důležité je výraz *předcházející*, jelikož tato výjimka nezahrnuje smlouvy vzniklé po vstupu do EU, ač by odporující ustanovení práva EU ještě neexistovalo.⁶³

Touto výjimkou je dotčeno jak právo sekundární, tak i primární, jak uvedl Soudní dvůr v rozsudku případu ze dne 14. 1. 1997, Centro-Com., C-124/95 v bodech 56 - 61.

Evropské právo bylo dlouhou dobu považováno za právo přátelské právu mezinárodnímu⁶⁴ a mezinárodní spolupráci obecně.⁶⁵ Určitý obrat v tomto

⁵⁸ srov. Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. ledna 2000, Tanja Kreil proti Bundesrepublik Deutschland, věc C-285/98, Recueil 2000.

⁵⁹ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2011. str. 12.

⁶⁰ Prohlášení (č. 17) o přednosti práva. Vyhlášeno v Prohlášení připojená k závěrečnému aktu mezivládní konference, která přijala Lisabonskou smlouvu. C 83/344. [online] 30. 3. 2010. [cit. 2. 3. 2014] Dostupné z:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0335:0360:CS:PDF>

⁶¹ srov. článku 351 SFEU

⁶² Bud. Budvar, C-216/01, Recueil, S. I-13617, bod 145.

⁶³ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2011. str. 13, 14.

vnímání přinesl až případ Kadi.⁶⁶ V případě Kadi rozhodoval Soudní dvůr o tom, zda mohou být na úrovni evropských institucí aplikována rozhodnutí orgánu mezinárodní organizace (v tomto případě OSN), přestože ochrana práv účastníků řízení nedosahuje unijních standardů. Komplikovanost a citlivost rozhodnutí byla umocněna tím, že se jednalo o provedení protiteroristických sankcí, resp. sankcí vyplývajících ze zařazení na protiteroristický seznam OSN.

Soudní dvůr přesto rozhodl, že v případě rozporu mezi právem evropským a právem mezinárodním má přednost právo evropské a příslušné rozhodnutí výboru Rady bezpečnosti OSN prohlásil za unijními institucemi neaplikovatelné, a to i přes jednoznačnou dikci čl. 103 Charty OSN. Princip přednosti evropského práva tudíž platí i vůči právu mezinárodnímu.

1.5.2 Přímý účinek

Stejně jako princip přednosti i princip přímého účinku postrádá svou přesnou definici, kterou prozatím neposkytuje jednoznačně ani judikatura Soudního dvora. Na druhou stranu právě na této judikatuře si můžeme ujasnit jakousi podstatu přímého účinku, jež si lze vymezit a určit jeho subjektivní a objektivní stránku.⁶⁷

Prvotním a stěžejním rozsudkem týkajícím se právě přímé účinnosti je již zmiňovaná kauza spediérské společnosti Van Gen den Loos. Tato společnost tvrdila, že Nizozemská vláda porušila článek 12 SEHS⁶⁸, který zní: „*Členské státy se mezi sebou vyhnou zavádění nových dovozních nebo vývozních cel nebo dávek s rovnocenným účinkem či zvyšování těch, která uplatňují ve svých vzájemných obchodních vztazích.*“⁶⁹. Vláda ho měla porušit tím, že výrobek

⁶⁴ KOKOTT, J., SOBOTT, Ch. 2012. *The Kadi Case – Constitutional Core Values and International Law – Finding the Balance?*. The European Journal of International Law 4/23. s. 1015 - 1024.

⁶⁵ viz např. BÚRCA, G. de. *The European Court of Justice and the International Legal Order After Kadi*, The Harvard International Law Journal. 1/51. zima 2010. s. 1- 50, KLABBERS, J. 2011. *Völkerrechtsfreundlich? International law and the Union legal order*. in: Koutrakos, P. (ed.). 2011. *European Foreign Policy : Legal and Political Perspectives*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited. a SKORDAS, A. 2001. *Völkerrechtsfreundlichkeit as comity and the disquiet of neoformalism: a response to Jan Klabbbers*. in: Koutrakos, P. (ed.). 2011. *European Foreign Policy : Legal and Political Perspectives*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited.

⁶⁶ rozsudek Soudního dvora ze dne 18. července 2013, Evropská komise a další v. Yassin Abdullah Kadi, spojené věci C-584/10 P, C-593/10 P a C-595/10 P.

⁶⁷ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2011.. str. 19, 20.

⁶⁸ dnes článek 30 SFEU v obdobném znění

⁶⁹ článek 12 SEHS

dovážený společností Van Gen den Loos přeřadila do jiné tarifní třídy, a tím se společnosti zvýšilo dovozní clo.⁷⁰

Otázka položená amsterodamskou Tariefcomisie Soudnímu dvoru se týkala přímého účinku článku 12 před holandskými soudy. Jedním z argumentů, který vedl k pozitivní odpovědi na položenou otázku, byl fakt, že členské státy tehdejšího EHS svým vstupem daly souhlas s přenesením části svých pravomocí. Vytvořily samostatný právní řád, který působí vůči státům i vůči jednotlivcům. K takovému tvrzení sloužil Soudnímu dvoru fakt, že již preambule SEHS odkazuje jak na členské státy, tak i na jejich občany. Ti se podílejí mimo jiné prostřednictvím Evropského parlamentu na činnosti Společenství. Právě Evropský parlament a dále Hospodářský výbor mají pravomoci takové síly, že jejich vliv dopadá kromě států opět i na jejich občany. Fakt, že občané se mohou dovolávat unijního práva přímo před svými vnitrostátními soudy - prostřednictvím předběžné otázky - potvrzuje, že i samotné členské státy přiznávají jistý přímý účinek ustanovením unijního práva.⁷¹

Co se týče konkrétní aplikace článku 12 SEHS, Soudní dvůr došel k závěru, že tento článek není spojen s žádnou eventuální výhradou členských států upravit si tuto oblast vnitrostátně, a že se tedy jedná o bezpodmínečný závazek nekonat, tudíž je způsobilý k vyvolání přímých účinků a současně vytváření individuálních práv.⁷²

Definice se v případě Van Gen den Loos přímému účinku nedostalo. Dá se ovšem konstatovat, že přímý účinek tak, jak byl vylíčen v případě, lze vnímat jako „kvalitu určité právní normy, která umožňuje, aby se jí jednotlivec mohl dovolat přímo před vnitrostátním soudem“⁷³.

Dále z argumentace Soudního dvora může být dovozena jeho subjektivní a objektivní stránka. Subjektivní stránku naplňuje fakt, že ustanovení unijního práva se mohou dovolávat také subjekty vnitrostátní. Objektivní stránku tvoří určité podmínky, které musí konkrétní unijní norma splňovat k tomu, aby mohla být

⁷⁰ srov. Van Gend en Loos, C 26-62 (5. 2. 1963), s. 3.

⁷¹ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2011. str. 20, 21.

⁷² srov. Van Gen den Loos, str. 24, 25.

⁷³ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2011. str. 23.

přímo aplikovatelná vnitrostátním soudem.⁷⁴ Jako podmínky přímého účinku článku 12 SEHS Soudní dvůr stanovil „jasnost“ a „bezpodmínečnost“ závazku, který není „doprovázen žádnou výhradou států podřizující jeho provedení pozitivnímu aktu vnitrostátního práva“.⁷⁵

Je nutné pojem přímého účinku odlišovat od pojmu přímé použitelnosti. Tyto dva termíny mají sice v právu EU velice podobný význam, ale rozdíl můžeme spatřovat v tom, že ne každá přímo použitelná norma má přímý účinek.⁷⁶

1.5.3 Princip svěření

Fundamentální pro fungování vztahu členských států a Evropské unie je určení oblastí, ve kterých je tvorba ponechána na institucích EU, a naopak které právo je (doposud) tvořeno národními systémy. Vymezení těchto delegovaných pravomocí se řídí principem svěření, dle kterého se členské státy vzdají některých svých pravomocí ve prospěch institucí Evropské unie, aby bylo dosaženo cílů stanovených ve Smlouvách. Instituce EU naopak získanými pravomocemi mají moc způsobovat svou legislativní činností změny v národních právních řádech.

Které pravomoci členské státy přenechají Evropské unii si určují primárním právem popř. jeho novelizacemi samy. Aktem primárního práva, který má zásadní vliv na národní právní řády, je také Lisabonská smlouva, která mimo jiné prošla dvakrát přezkumem českého Ústavního soudu. Ten došel k závěru, že Lisabonská smlouva není v rozporu s českým právním pořádkem, poskytl však důležité vyjádření k mezím pravomocí v rámci článku 10a České republiky.⁷⁷ Rozvedl fakt, že článek 10a, dle kterého mohou být přeneseny jen některé pravomoci na mezinárodní organizace, by měl být vykládán v souvislosti s článkem 1 odst. 1 Ústavy, který stanovuje, že Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát. Zároveň nesmí být opomenut článek 9, jehož druhý a třetí odstavce stanovuje, že změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná, a že výkladem právních norem nelze oprávnit

⁷⁴ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2011. str. 23.

⁷⁵ Van Gend en Loos, str. 13.

⁷⁶ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2011. str. 43.

⁷⁷ PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 433.

odstranění nebo ohrožení základů demokratického státu.⁷⁸ Logicky tedy uvedl, že: „přenos pravomocí orgánů České republiky tedy nemůže jít tak daleko, aby narušil samu podstatu republiky jako svrchovaného a demokratického právního státu založeného na úctě právům a svobodám člověka a občana a aby založil změnu podstatných náležitostí demokratického právního státu.“⁷⁹

Zásada svěření a také samotná hranice legislativních pravomocí mezi Evropskou unií a členskými státy byla upřesněna tzv. katalogem pravomocí, který přinesla v roce 2011 Lisabonská smlouva. Katalog pojednává především o pravomocích výlučných, sdílených a podpůrných.

1.5.4 Zásada loajální spolupráce

Další zásadou ovlivňující implementaci i aplikaci legislativních aktů Unie je zásada loajální spolupráce. Dle této zásady by měly být jednak naplňovány cíle Evropské unie vzájemnou pozitivní spoluprací Unie s členskými státy, zároveň by však měla být dodržována povinnost zdržet se jakýchkoli opatření, která by snad mohla dosahování takových cílů ohrozit.⁸⁰ Opatření musejí naopak činit členské státy, aby závazky k Evropské unii byly plněny a dodržovány.⁸¹

1.5.5 Zásada subsidiarity a proporcionality

Zásada subsidiarity stanovuje podmínky, za kterých má činnost Unie v rámci její nevýlučné pravomoci přednost před činností členských států.⁸² Článek 5 SEU ve svém třetím odstavci uvádí, že: „Podle zásady subsidiarity jedná Unie v oblastech, které nespadají do její výlučné pravomoci, pouze tehdy a do té míry, pokud cílů zamýšlené činnosti nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy na úrovni ústřední, regionální či místní, ale spíše jich, z důvodu jejího rozsahu či účinků, může být lépe dosaženo na úrovni Unie“⁸³

⁷⁸ srov. nálezu Pl. ÚS 19/08

⁷⁹ bod 97 nálezu Pl. ÚS 19/08

⁸⁰ PÍTROVÁ, Lenka. Evropská dimenze legislativního procesu. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 449.

⁸¹ viz čl. 291 Smlouvy o fungování Evropské unie

⁸² NAGLIČ, Vesna, PAPADOPOULOU, Danaí. Zásada subsidiarity. [online] 07/2013. [cit. 12. 3. 2014] Dostupné z:

http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.2.2.html

⁸³ čl. 5, odst. 3 SEU

Princip subsidiarity tedy zajišťuje, aby byla opatření přijímána na co nejnižší úrovni práva a tím pádem byla přijata i co nejbliže občanům členských států. Tedy pokud je to možné a vzhledem k situaci více efektivní, opatření se přijme na lokální, příp. regionální či národní úrovni, místo aby bylo přijato unijními orgány. Tím je zajišťován určitý stupeň nezávislosti orgánů, které jsou ve vztahu podřízeném k jinému orgánu.⁸⁴

Zásada subsidiarity působí vůči všem unijním orgánům a užívá se jí zejména v legislativním procesu. Účinnost Lisabonské smlouvy znamená mimo jiné pro národní parlamenty a Soudní dvůr posílení jejich postavení při kontrole dodržování této zásady.⁸⁵

Článek 5, odstavec čtvrtý SEU určuje, že: „Podle zásady proporcionality nepřekročí obsah ani forma činnosti Unie rámec toho, co je nezbytné pro dosažení cílů Smluv.“⁸⁶

Zásada proporcionality stanovuje, jak by Evropská unie měla vykonávat své výlučné i sdílené pravomoci, a jaká by tedy měla být forma a povaha opatření EU.

1.5.6 Zásada transparentnosti

Dle zásady transparentnosti, která má svou definici v článku 15 SFEU, by měly orgány, instituce a jiné subjekty Unie jednat co nejotevřeněji. Pomocí zásady transparentnosti je tedy zajišťováno právo veřejnosti⁸⁷ na přístup k dokumentům a aktům orgánů EU, zároveň je zajištěna i veřejnost jednání a hlasování ministrů o budoucích aktech EU.⁸⁸

1.6 Komitologie

Dle SFEU existují dva různé způsoby přijímání aktů Evropské unie. Tím prvním je postup řádný, který je upraven článkem 294 SFEU, během něhož Komise podá návrh nařízení, směrnice či rozhodnutí Evropskému parlamentu a Radě. Tyto

⁸⁴ NAGLIČ, Vesna, PAPADOPOULOU, Danaí. Zásada subsidiarity. [online] 07/2013. [cit. 12. 3. 2014] Článek dostupný z

: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.2.2.html

⁸⁵ NAGLIČ, Vesna, PAPADOPOULOU, Danaí. Zásada subsidiarity. [online] 07/2013. [cit. 12. 3. 2014] Článek dostupný z:

http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.2.2.html

⁸⁶ čl. 5, odst. 4 SEU

⁸⁷ Veřejností se dle článku 15, odst. 3 SFEU rozumí: „Každý občan Unie a každá fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se statutárním sídlem v členském státě [...]“.

⁸⁸ srov. čl. 15, odst. 3 SFEU

návrh společně buď přijmou anebo ne. Druhým možným postupem je zvláštní legislativní postup, který de facto zahrnuje různé možné postupy přijímání sekundární legislativy.

V Evropské unii ovšem existuje i jiný způsob přijímání a provádění aktů EU a tím je komitologická procedura. Touto procedurou jsou ročně přijímány tisíce předpisů, jež mají moc ovlivňovat každodenní život občanů.⁸⁹ Přijímání aktů Evropské unie v přenesené pravomoci probíhá v rovině článku 290 SFEU, kdy se jedná o tzv. nepravou komitologii. Provádění právně závazných aktů Evropské unie je naopak považováno za pravou komitologii, které je upravena v článku 291. Komitologická procedura je na rozdíl od legislativního postupu rychlejší, co se týče doby přijetí aktu.⁹⁰

1.6.1 Nepravá komitologie

Podle prvního odstavce článku 290 SFEU je možné, aby byla na Komisi přenesena pravomoc přijímat nelegislativní akty s obecnou působností. Těmi se doplňují či mění některé nezákladní části legislativního aktu. Tudíž se předpokládá existence jak základního aktu s podstatnými prvky legislativního aktu, tak i vedlejšího nelegislativního aktu, který obsahuje prvky nepodstatné. Základní akt vymezuje cíle, obsah, rozsah a dobu, po kterou přenesená působnost trvá.⁹¹

V případě článku 297 odst. 2 SFEU, který stanovuje, že nelegislativními akty mohou být také směrnice, nařízení i rozhodnutí, může dojít k jistým nejasnostem, jelikož na základě přenesené legislativní pravomoci Komise přijímá nelegislativní akty s obecnou působností, český právní systém ale dělení na legislativní a nelegislativní právní akty nezná. Rozdíl mezi těmito dvěma druhy aktů se tedy rozpoznává dle jejich obsahu, způsobu přijetí atd.⁹², tudíž absence

⁸⁹EU bude přijímat prováděcí legislativu podle nového mechanismu. [online] 2. 1. 2011 [cit. 3. 3. 2014] Dostupné z:

http://www.mzv.cz/representation_brussels/cz/evropska_unie/lisabonska_smlouva/-zastupitelske_urady-representation_brussels-publish-cz-evropska_unie-lisabonska_smlouva-eu_bude_prijimat_provadeci_legislativu.html

⁹⁰ VESELSKÝ, Ondřej. *Proces komitologie*. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 489.

⁹¹ VESELSKÝ, Ondřej. *Proces komitologie*. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 490.

⁹² Například může být podroben zkoumání způsobu přijetí při legislativním postupu. Legislativní akt na rozdíl od nelegislativního splňuje jisté definiční znaky, které vyplývají z článku 289 odst. 3. Těmi jsou například přijímání aktů normativní povahy zpravidla na základě zákonodárné iniciativy

této diferenciaci v českém právním systému nezpůsobuje žádné větší problémy při dalším zpracování.⁹³

Funkci kontrolní drží nad postupem přijímání aktů Komise Evropský parlament, který se v těchto záležitostech usnává absolutní většinou hlasů, společně s Radou EU, která rozhoduje kvalifikovanou většinou.⁹⁴

1.6.2 Prává komitologie

V článku 291 SFEU jsou upraveny obecné podmínky prováděcí pravomoci Komise i zvláštní případy, za kterých má prováděcí pravomoc Rada EU. V případě pravé komitologie jsou to právě členské státy, které musí nejprve přijmout veškerá nezbytná vnitrostátní právní opatření, jež slouží k provedení právně závazných aktů Evropské unie. Figurují zde opět základní i vedlejší akty prováděcího aktu. Prováděcí pravomoc, jak je uvedeno ve znění článku, se vztahuje nejen na legislativní i nelegislativní akty, ale také na judikaturu Soudního dvora.⁹⁵

Komise, veřejné projednávání legislativního aktu a hlasování o něm a dále zveřejnění legislativního aktu v Úředním věstníku EU.

⁹³ VESELSKÝ, Ondřej. *Proces komitologie*. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 490.

⁹⁴ Změna v rozhodování Rady EU nastane od 1. 11. 2014, kdy bude kvalifikovaná většina Rady EU vymezena jako nejméně 55 % členů Rady, které tvoří alespoň 15 členů, kteří zastupují alespoň 65 % obyvatelstva Evropské unie. Nový systém rozhodování v Radě EU kvalifikovanou většinou je stanoven v článku 3 odst. 3 Protokolu č. 16 o přechodných ustanoveních v příloze Lisabonské smlouvy.

⁹⁵ VESELSKÝ, Ondřej. *Proces komitologie*. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 491, 492.

2. Implementace práva Evropské unie

2.1 Evropská unie a Evropské právo po Lisabonské smlouvě

Proces snažení se o institucionální a hodnotovou přestavbu Evropské unie byl přes neúspěch Smlouvy o Ústavě pro Evropu završen po téměř deseti letech 1. 12. 2009, kdy účinnosti nabyla Lisabonská smlouva. Dosavadní problémy, jako například terminologická rozmanitost, nevyjasněnost termínu evropské právo atd. měly být touto novelou primárního práva vyřešeny. V případě Lisabonské smlouvy se nejedná o snahu rekodifikovat právo EU, nýbrž ji lze označit za novelizaci smluvního rámce upravujícího činnost Společenství a Unie.⁹⁶

Dle Lisabonské smlouvy jsou samotná existence Evropské unie a její činnost regulovány dvěma smlouvami – Smlouvou o Evropské unii a Smlouvou o fungování Evropské unie (ve znění pozdějších smluv).⁹⁷ Tyto dvě zmíněné smlouvy mají stejnou právní sílu, jak je určeno v Smlouvě o Evropské unii, v článku 1, odstavci 3.⁹⁸

Novotou v Lisabonské smlouvě je také vymezení pravomocí Evropské unie, které jsou v současnosti řazeny do kategorií výlučných, sdílených, podpůrných, koordinačních či doplňkových pravomocí. Tato nová kategorizace by měla přispět k vyjasnění problematických otázek rozdělení pravomocí mezi Evropskou unií a členskými státy. Stanovuje se, že pravomoci, které nejsou Smlouvami svěřeny Evropské unii, náležejí členským státům.⁹⁹

2.2 Vnitrostátní parlamenty a jejich vliv na tvorbu práva EU

O tom, že je činnost vnitrostátních zákonodárných orgánů ovlivňována evropským integračním procesem nemůže být pochyb. Aby tato kooperace mezi Uníí a

⁹⁶HAMULAK, Ondřej. Evropská unie po Lisabonské smlouvě. Jaký krok a kam? [online] [cit. 15. 2. 2014] Dostupné z:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-unie-po-lisabonske-smlouvejaky-krok-a-kam1-61749.html>

⁹⁷HAMULAK, Ondřej. Evropská unie po Lisabonské smlouvě. Jaký krok a kam? [online] [cit. 15. 2. 2014] Dostupné z:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-unie-po-lisabonske-smlouvejaky-krok-a-kam1-61749.html>

⁹⁸srov. čl. 1 odst. 3 SEU

⁹⁹ Prohlášení (č. 18) o vymezení pravomocí. Vyhlášeno v Prohlášení připojená k závěrečnému aktu mezivládní konference, která přijala Lisabonskou smlouvu. C 83/344. [online] 30. 3. 2010. [cit. 17. 2. 2014] Dostupné z:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0335:0360:CS:PDF>

členskými státy mohla řádně fungovat, je potřeba zjistit, v jakých rovinách a jakým způsobem je činnost vnitrostátních parlamentů ovlivňována.

Postavení vnitrostátních parlamentů je rámcově formulováno v čl. 12 SEU¹⁰⁰, ve kterém je stanoveno, jakými způsoby mají parlamenty přispívat k dobrému fungování Unie. Protokol (č. 1) o úloze vnitrostátních parlamentů v Evropské unii a Protokol (č. 2) o používání zásad subsidiarity a proporcionality dále rozvádějí tyto způsoby stanovené čl. 12 SEU.¹⁰¹

V rovině ústavněprávní provádějí vnitrostátní parlamenty činnost ratifikační. Při této činnosti postupují parlamenty tak, aby bylo vyhověno požadavkům Unie a členské státy jednaly v souladu s unijními ústavními předpisy - schvalují akty primárního práva tam, kde to Unie výslovně vyžaduje. Vnitrostátní parlamenty jsou vázány pouze pravidly obecného mezinárodního práva tehdy, pokud se tím podílejí na vyjádření vůle státu přenést část svých pravomocí na orgány Unie - tj. v případech, kdy se např. mění základní Smlouvy řádným či zjednodušeným postupem. V případech, kdy se jedná např. o posílení nebo rozšíření práv občanů členských států, o přechod od zvláštního k řádnému legislativnímu postupu atd., je stát vázán především zásadou loajální spolupráce stanovené v čl. 4 odst. 3 SEU.¹⁰²

V rovině legislativní vnitrostátní parlamenty pozbyly původní samostatnou zákonodárnou působnost, resp. jim byla omezena. Kde byla působnost omezena národním parlamentům, tam byla nabyta unijními orgány. Omezení může být buď úplné, tzn. bez výhrad nebo jen částečné. Úplně omezena, resp. vyloučena působnost národního parlamentu je například tam, kde má Unie plné oprávnění

¹⁰⁰ čl. 12 SEU: „Vnitrostátní parlamenty aktivně přispívají k dobrému fungování Unie těmito způsoby:

- a) jsou informovány orgány Unie a jsou jim postupovány návrhy legislativních aktů Unie v souladu s Protokolem o úloze vnitrostátních parlamentů v Evropské unii;
- b) zajišťují, že zásada subsidiarity je dodržována, a to v souladu s postupy stanovenými v Protokolu o používání zásad subsidiarity a proporcionality;
- c) v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva se podílejí na mechanismech hodnocení provádění politik Unie v této oblasti podle článku 70 Smlouvy o fungování Evropské unie a jsou zapojeny do politické kontroly činnosti Evropské unie a do hodnocení činnosti Eurojustu podle článků 88 a 85 uvedené smlouvy;
- d) podílejí se na postupech pro přijímání změn Smluv podle článku 48 této smlouvy;
- e) jsou jim oznamovány žádosti o přistoupení k Unii podle článku 49 této smlouvy;
- f) podílejí se na meziparlamentní spolupráci mezi vnitrostátními parlamenty a Evropským parlamentem v souladu s Protokolem o úloze vnitrostátních parlamentů v Evropské unii.“

¹⁰¹ ZEMÁNEK, Jiří a Jan KUDRNA. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague, 2012, str. 19.

¹⁰² ZEMÁNEK, Jiří a Jan KUDRNA. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague, 2012, str. 19.

přijímat vlastní legislativní akty na základě svěřeni národních pravomocí - tj. v oblasti celní unie nebo měnové politiky. S částečně omezenou působností vnitrostátní orgány mohou přijímat prováděcí opatření čili opatření odvozené povahy, a to na základě zpětného zmocnění. Ovšem v oblastech, ve kterých členské státy svěřily pravomoci na nevýlučné bázi orgánům EU (například vnitřní trh či soudní spolupráce v trestních věcech), mohou členské státy jednat i samostatně - za předpokladu, že konkrétní oblast prozatím není unijním právem upravena. V případě, že by upravena již byla, může členský stát vydávat akty jen v souladu s unijní úpravou. Je nutno nezapomínat na možnost ovlivňovat novotvorbu na úrovni Evropské unie, a to nepřímo, pomocí legislativní iniciativy Komise, která je nezávislá, nebo prostřednictvím rozhodnutí Rady EU a Evropského parlamentu, ve kterých mají členské státy své reprezentanty.¹⁰³

2.3 Legislativní technika EU a úskalí novotvorby na půdě EU

Kvantum unijních předpisů různé právní povahy je ohromné. Je vytvářeno jako kompromis mezi členskými státy, které mají různé právní tradice, ale najdou se v něm i různé výjimky, které zohledňují odlišné postavení různých členských států. Dochází tak ke vzniku různých odchylných režimů, které přináší do systému práva jistou nepřehlednost a komplikovanost. K té přispívá také často velmi detailní úprava v různých, i v nesespecializovaných oblastech.¹⁰⁴

Aby bylo těmto nedostatkům zamezeno, slouží Unii Interinstitucionální dohoda¹⁰⁵ uzavřená dne 22. 12. 1998. Tato dohoda se týká Evropského parlamentu, Rady EU a Komise a pojednává o společných pokynech k redakční kvalitě právních předpisů. Jejím cílem je optimalizovat tvorbu unijního práva a tak uvádí jisté obecné zásady. Například, že znění unijních právních předpisů má být jasné, jednoduché a účinné, že ustanovení aktů má být přehledné, že obsah aktů by měl být co nejvíce stejnorodý, a dále že unijní právní předpisy mají odpovídat typu daného aktu.¹⁰⁶

¹⁰³ ZEMÁNEK, Jiří a Jan KUDRNA. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague, 2012, str. 20.

¹⁰⁴ ZEMÁNEK, Jiří a Jan KUDRNA. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague, 2012, str. 191.

¹⁰⁵ Interinstitucionální dohoda ze dne 22. prosince 1998 o společných pokynech k redakční kvalitě právních předpisů Společenství (1999/C 73/O1), Úř. věst. C 7E 17. 3. 1999.

¹⁰⁶ ZEMÁNEK, Jiří a Jan KUDRNA. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague, 2012, str. 192.

I přes snahu Evropské unie zamezit kvalitativním nedostatkům ve své legislativě vznikajícím při samotném procesu tvorby unijního práva, je možno konstatovat, že stanovené cíle nápravy se doposud poměrně nedaří naplňovat.¹⁰⁷

2.4 Implementace

Jak jsem již nastínila v úvodu této práce, předpis Evropské unie musí při svém procesu vzniku absolvovat několik fází - po vyjednávání o předpisu a jeho přípravě následuje fáze, ve které má členský stát povinnost zajistit jeho řádné a včasné provedení na svém území. Tato povinnost vyplývá ze zásady unijní loajality¹⁰⁸, která je upravena článkem 4 odst. 3 SEU: „Podle zásady loajální spolupráce se Unie a členské státy navzájem respektují a pomáhají si při plnění úkolů vyplývajících ze Smluv. Členské státy učiní veškerá vhodná obecná nebo zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají ze Smluv nebo z aktů orgánů Unie. Členské státy usnadňují Unii plnění jejich úkolů a zdrží se všech opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů Unie.“¹⁰⁹

Implementace samotná probíhá ve dvou rovinách. První je rovina legislativní. Na té jsou dostatečně a metodicky správně prováděny požadavky práva EU. V druhé rovině probíhá aplikace evropského práva v praxi.¹¹⁰ Aplikaci se budu podrobněji věnovat v kapitole druhé.

2.5 Kontrola stavu transpozice práva EU v členských státech

Kontrolou stavu transpozice práva EU do vnitrostátních právních řádů se zabývá Komise, která vydává již od podzimu roku 1997 každého půl roku zprávu - Internal Market Scoreboard. Zkoumanou oblastí transpozice jsou akty sekundárního práva, které se týkají vnitřního trhu.¹¹¹

Přehled vývoje deficitu transpozice evropského práva v členských státech je zřetelný v tabulce č. 1. Sledované období patnácti let od listopadu 1997 do

¹⁰⁷ ZEMÁNEK, Jiří, KUDRNA, Jan. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague, 2012, str. 193

¹⁰⁸ WHELANOVÁ, Markéta. *Implementace práva a plnění legislativních závazků*. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 499.

¹⁰⁹ čl. 4 odst. 3 SEU

¹¹⁰ WHELANOVÁ, Markéta. *Implementace práva a plnění legislativních závazků*. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 499

¹¹¹ K 15. výročí vydání padl rekord!. [online] Tisková zpráva Evropské komise, Skóre vnitřního trhu. 9. 2. 2013 [cit. 16. 3. 2014] Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-127_cs.htm

listopadu 2012 je poměrně dostatečně dlouhé časové rozmezí pro vytvoření relevantních poznatků o stavu deficitu a jeho vývoji. Množství neprovedených směrnic z oblasti vnitřního trhu včas se během 15 let snížil z hodnoty 6,3 % na úroveň 0,6 %.¹¹²

V tabulce č. 2 můžeme vidět stav deficitů jednotlivých členských států v implementaci předpisů z oblasti jednotného trhu aktuální ke dni 10. listopadu 2013. Poprvé se ve srovnání objevuje i nový členský stát Chorvatsko, který dle statistiky vykazuje oproti jiným členským státům průměrné či lehce nadprůměrné výsledky s celkovým deficitem 0,6 %. V měřeném období šesti měsíců byl průměrný deficit naměřen 0,7 %. Cílem, který stanovila Rada EU, je snížit deficit implementace pod 1 %. To se v měřeném období nepodařilo pěti státům - Rumunsku, Belgii, Kypru, a Itálie se Slovinskem dosáhly stavu deficitu dokonce 1,5 %.¹¹³

V aktu o jednotném trhu stanovila Komise za maximální hranici implementačního deficitu 0,5 %. Tohoto cíle dostalo pouze 8 členských států, mezi které se řadí i Česká republika, umístěná na třetím místě společně s Řeckem a Švédskem, s deficitem 0,3 %, tedy se čtyřmi neimplementovanými směrnicemi.

2.6 Kontrola stavu transpozice práva EU v České republice

Zpráva Komise o stavu transpozice sekundárního práva ze září roku 2011 uvádí, že Česká republika byla ve zkoumaném období uplynulých 6 měsíců členským státem s největším deficitem neprovedených směrnic. To je poprvé od roku 1997, ve kterém se začala tato oblast analyzovat, kdy se Česká republika umístila na nejhorším místě, a to s 2 % neprovedených směrnic.¹¹⁴

Naopak v březnu roku 2013 se Česká republika ocitla na samém vrcholu žebříčku členských zemí v přejímání evropského práva. Pouze tři směrnice nebyly včas notifikovány, což činí deficit pouze 0,2 %.¹¹⁵

¹¹² srov. tabulka č. 1, viz Přílohy

¹¹³ *Single Market Scoreboard: Member States slower to transpose single market rules; number of infringements remains stable* [online] Press release of European Commission, 28. 2. 2014 [cit. 16. 3. 2014] Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-205_en.htm

¹¹⁴ *Zlepšení českého státu v oblasti přejímání legislativních závazků vyplývajících z členství v EU*. Právní rozhledy. 6/2013. s. I. Dostupné také z: www.beck-online.cz

¹¹⁵ *Zlepšení českého státu v oblasti přejímání legislativních závazků vyplývajících z členství v EU*. Právní rozhledy. 6/2013. s. I. Dostupné také z: www.beck-online.cz

Dalším ukazatelem v této statistice je správnost převedení směrnic do vnitrostátního práva. Výsledek České republiky je v tomto ohledu o trochu horší. Nesprávně či nedostatečně bylo v České republice transponováno 0,7 %, což je přibližně 10 směrnic. Nutno dodat, že i takové množství je nad průměrem i stanoveným cílem EU.¹¹⁶

¹¹⁶ *Zlepšení českého státu v oblasti přejímání legislativních závazků vyplývajících z členství v EU.* Právní rozhledy. 6/2013. s. I. Dostupné také z: www.beck-online.cz

3. Systém implementace v Českém právním řádu

Základním právním předpisem upravujícím novotvorbu v České republice je Ústava ČR. Článek 41 odst. 2 přitom upravuje otázku zákonodárné iniciativy, když říká, že: „*Návrh zákona může podat poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku.*“¹¹⁷

V podmínkách politického systému České republiky tvoří vládou předkládaná legislativa sice většinu, ovšem nikoli většinu drtivou. Vládní návrhy se na celkovém počtu návrhů zákonů podílejí přibližně 60 %, poslanecké návrhy 30 % a návrhy ostatních předkladatelů jednotkami procent.¹¹⁸ Například v části 6. volebního období do 8. července 2011 bylo Poslanecké sněmovně předloženo celkem 209 návrhů zákonů, z nichž bylo 136 vládních návrhů, 49 poslaneckých návrhů, 12 senátních návrhů a 12 návrhů zastupitelstva kraje.¹¹⁹

V této kapitole se proto budu nejdříve věnovat obecným pravidlům implementace jednotlivých pramenů práva EU, ve druhé části zaměřím na to, jakým způsobem je implementace práva EU zajištěna v České republice v případě vládní legislativy a posléze se budu věnovat tomu, jak je zajištěna v případě ostatních předkladatelů.

3.1 Obecná pravidla implementace

3.1.1 Implementace primárního práva

Bylo by chybou tvrdit, že primární právo pro jeho mezinárodněprávní charakter není nutné implementovat. Krom institucionální agendy a agendy unijních politik dává primární právo základ zásadním zásadám práva EU, právu vnitřního trhu a souvisejícím čtyřem základním svobodám EU – volným pohybům a zákazu diskriminace.

Právě zákaz diskriminace zejména s ohledem na vnitřní trh EU má zásadní význam pro implementaci práva.¹²⁰ Zákonodárce sice nemusí do svého právního

¹¹⁷ čl. 41 odst. 2 Ústavy ČR

¹¹⁸MANSFELDOVÁ, Z., LINEK, L. *Český parlament v druhé dekádě demokratického vývoje*, Sociologický ústav AV ČR, Praha 2009, s. 68, cit. dle KYSELA, Jan. *Zákonodárný proces v Parlamentu*. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 98.

¹¹⁹ KNĚŽÍNEK, Jan. *Legislativní pravidla vlády*. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 279.

¹²⁰WHELANOVÁ, Markéta. *Implementace práva a plnění legislativních závazků*. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 503

řádu v tomto ohledu implementovat právo evropské, nýbrž se musí zejména zdržet přijímání jakýchkoli opatření, která by měla za následek jak přímou, tak nepřímou diskriminaci.¹²¹

3.1.2 Implementace sekundárního práva

Základem implementace práva EU je ovšem promítání právních aktů unijních do vnitrostátního práva, proto má z hlediska institucionálního zajištění implementace největší význam masa právních aktů sekundárního práva. Z aktů sekundárního práva jsou pak pro implementaci stěžejní směrnice a nařízení.

Implementace směrnic

U směrnic je především nutné provést transpozici do vnitrostátního právního řádu, v menší míře též odstranit rozpory dosavadního právního řádu se směrnicí. Právním základem implementace směrnic je čl. 288 SFEU, který předepisuje, že: „*Směrnice je závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.*“ Tato libovůle národních legislativ ovšem není bezbřehá, nýbrž je limitována judikaturou Soudního dvora. Kvůli možnosti soudního přezkumu správné transpozice směrnic je nutné, aby směrnice byla transponována do právních aktů stabilních, obecně závazných a náležitým způsobem uveřejněných. Jinak by se jedinec nemohl domáhat soudního přezkumu vycházejícího z principu přímého účinku směrnic. Za dostatečné tudíž není možné považovat pouhé naplňování cílů směrnice aplikační praxí.¹²²

Soudní dvůr rozvinul extenzivní judikaturu týkající se řádné implementace směrnic. Aby směrnice byla řádně implementována, je nutno ji implementovat správně, úplně a včas. Požadavek věcné správnosti implementace především stanoví, že práva a povinnosti budou v implementační legislativě stanoveny

¹²¹ Přímou diskriminací nazýváme taková opatření tedy opatření, která přímo zakotvují výhodnější postavení pro jednu skupinu osob, nepřímou diskriminací potom taková opatření, která jsou zdánlivě neutrální povahy (tedy v nich není identifikována diskriminovaná nebo zvýhodněná skupina osob), avšak která ovšem v důsledku zakládají výhodnější postavení jedné skupině osob. Evropské primární právo zakazuje především diskriminaci na základě státní příslušnosti. Diskriminaci nepřímou lze pak ospravedlnit na základě objektivních (svou povahou nediskriminačních) důvodů a za podmínky, kdy jsou nutná pro naplňování legitimních cílů sledovaných vnitrostátním právem.

¹²² rozsudek C-96/95 Komise proti Německu, srov. WHELANOVÁ, Markéta. *Implementace práva a plnění legislativních závazků.* in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 509

přesně a jasně.¹²³ Přesnost v tomto kontextu vykládáme jako nutnost převzít pojmosloví směrnice tak, aby korespondovalo s pojmoslovím vnitrostátního práva. Požadavek úplnosti implementace stanoví, že působnost implementačních opatření musí odpovídat požadavkům směrnice, jinými slovy, že členský stát nebude z působnosti směrnice činit vnitrostátní výjimky. Požadavek včasnosti implementace pak stanoví povinnost členského státu implementovat směrnici ve stanovené implementační lhůtě.¹²⁴

Implementace nařízení

Vzhledem k tomu, že nařízení je právní akt přímo použitelný, první fází jeho implementace takzvaně negativní, kdy je nutno z právního řádu odstranit ustanovení s nařízením rozporná, a to především z toho důvodu, aby nepůsobila zmatečně na adresáty práva. Přesto však je nutno nařízení implementovat i pozitivně, tedy vytvářením nových ustanovení vnitrostátního práva, a to zejména určením kompetencí vnitrostátním orgánům odpovědným za aplikaci nařízení a stanovením sankcí za jeho porušení.¹²⁵ V tomto případě mluvíme o takzvaném procesu adaptace právního řádu na nařízení.

Implementace dalších aktů sekundárního práva

Určitě rozhodnutí mohou mít povahu normativního právního aktu, zejména pokud jsou určena všem členským státům. Pak s nimi má být nakládáno podle povahy věci (zda určují práva a povinnosti soukromým osobám, nebo státu) jako se směrnicemi nebo nařízeními. Doporučení a stanoviska jako akty soft-law není zásadně nutno implementovat, na druhou stranu je ovšem na zvážení členského státu, nakolik je promítnutí aktů soft-law do vnitrostátního práva vhodné.¹²⁶ Sdělení Komise, která vykládají závazné právní akty, mají vliv interpretační zejména v těch oblastech, v nichž Komise vykonává svou pravomoc.¹²⁷

Platnost předlisabonských aktů druhého a třetího pilíře – rámcových rozhodnutí, společných postojů, společných strategií a rozhodnutí nebyla účinností

¹²³ Rozsudek ze dne 17. října 1991, Komise v. Německo C-58/89, Recueil, s. I-4983

¹²⁴ WHELANOVÁ, Markéta. *Implementace práva a plnění legislativních závazků*. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 508

¹²⁵ WHELANOVÁ, Markéta. *Implementace práva a plnění legislativních závazků*. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 506

¹²⁶ WHELANOVÁ, Markéta. *Implementace práva a plnění legislativních závazků*. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 510

¹²⁷ WHELANOVÁ, Markéta. *Implementace práva a plnění legislativních závazků*. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 511

Lisabonské smlouvy dotčena, je tudíž nutno je implementovat dle jejich požadavků.

Jiné nepojmenované – atypické - unijní akty typu bílých knih, závěrů Evropských rad apod. mají vliv zásadně na evropské instituce a není nutné je jakkoli vnitrostátně implementovat.¹²⁸

3.1.3 Implementace mezinárodních smluv, jichž je EU signatářem

Mezinárodní smlouvy mezi Evropskou unií a třetím státy či mezinárodními organizacemi¹²⁹ jsou závazné pro instituce i členské státy. Nelze u nich vyloučit ani pozitivní provedení, stejně jako v případě nařízení se bude jednat zejména o provedení kompetenční a sankční.¹³⁰

3.1.4 Implementace judikatury Soudního dvora

Judikatura soudního dvora je bezesporu důležitým pramenem práva EU, je tudíž ji nutno do vnitrostátního práva implementovat. Judikatura má především význam interpretační, a to vůči primárnímu i sekundárnímu právu EU. Ve vnitrostátním právu je tudíž nutno dbát toho, aby bylo právo EU implementované ve stejném smyslu, jak ho Soudní dvůr interpretuje. To si v některých případech může vyžádat i změnu vnitrostátního předpisu, pokud dosud implementovaná interpretace unijního aktu je s rozsudkem v rozporu.¹³¹

3.2 Vládní legislativa a implementace práva EU

3.2.1 Legislativní pravidla vlády a odpovědnost za implementaci práva EU

Ve fázi tvorby unijního práva mají národní parlamenty a vlády možnost ovlivnit tvorbu unijní legislativy na půdě Evropské unie. Povinností, která následuje, je vytvoření podmínek pro vnitrostátní aplikaci a vynutitelnost daných norem. Taková povinnost je zpravidla prováděna tím způsobem, že zmíněné orgány členského státu transponují konkrétní ustanovení směrnice či Smluv do svého

¹²⁸ Legislativní proces s 511

¹²⁹ čl. 218 SFEU, čl. 37 SEU

¹³⁰ WHELANOVÁ, Markéta. *Implementace práva a plnění legislativních závazků*. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 513

¹³¹ WHELANOVÁ, Markéta. *Implementace práva a plnění legislativních závazků*. in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011. str. 514

právního řádu nebo v případě nařízení a přímo použitelných ustanovení Smluv právní řád adaptují.¹³²

Ve vnitrostátní legislativě se implementace práva EU objevuje ve dvou rozdílných situacích, jejichž základ nalézáme zejména v principu loajality.¹³³ Tou první je přirozeně stav, kdy je nutné do vnitrostátního právního řádu implementovat právo EU, tedy zejména transponovat směrnici nebo adaptovat domácí právní řád na přijaté nařízení. Tou druhou je naproti tomu situace, kdy domácí normotvůrce hodlá vydat nový předpis a musí zajistit jeho kompatibilitu s právem EU. Předmětem této kapitoly budou právě tyto dvě situace.

Důležité pro samotný výsledek implementačního procesu je, aby členský stát stanovil pravidla, dle kterých bude docházet k dělbě práce mezi vnitrostátními orgány co nejúčinněji.¹³⁴ Základním předpisem upravujícím proces vládní legislativy v ČR jsou Legislativní pravidla vlády.¹³⁵ Ta upravují proces přípravy návrhů právních předpisů na úrovni vlády. Těmito právními předpisy mohou být zákony, zákonná opatření senátu a nařízení vlády, za které odpovídá vláda jako celek, nebo vyhlášky, za která odpovídají příslušní ministři nebo vedoucí jiných ústředních orgánů státní správy.¹³⁶

Systém implementace práva Evropských společenství, resp. Evropské unie, je tak v České republice založen na odpovědnosti státní správy. Jedná se tedy o odpovědnost ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy. Tito jsou vzhledem k legislativě evropské, kterou jsou povinni sledovat a analyzovat, označováni jako gestoři.¹³⁷

¹³² ZEMÁNEK, Jiří a Jan KUDRNA. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague, 2012, str. 209.

¹³³ článku 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii

¹³⁴ ZEMÁNEK, Jiří a Jan KUDRNA. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague, 2012, str. 209.

¹³⁵ Legislativní pravidla schválená usnesením vlády ze dne 19. března 1998 č. 188 a změněná usnesením vlády ze dne 21. srpna 1998 č. 534, usnesením vlády ze dne 28. června 1999 č. 660, usnesením vlády ze dne 14. června 2000 č. 596, usnesením vlády ze dne 18. prosince 2000 č. 1298, usnesením vlády ze dne 19. června 2002 č. 640, usnesením vlády ze dne 26. května 2004 č. 506, usnesením vlády ze dne 3. listopadu 2004 č. 1072, usnesením vlády ze dne 12. října 2005 č. 1304, usnesením vlády ze dne 18. července 2007 č. 816, usnesením vlády ze dne 11. ledna 2010 č. 36, usnesením vlády ze dne 14. prosince 2011 č. 922 a usnesením vlády ze dne 14. listopadu 2012 č. 820.

¹³⁶ čl. 1 odst. 1 Legislativních pravidel vlády

¹³⁷ čl. 2 písm. g) Metodické pokyny pro zajišťování prací při plnění legislativních závazků vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii, ze dne 26. října 2009, č. 1344.

Je samozřejmé, že s vývojem technologií, metod i evropského práva samého, prošel tento systém implementace za téměř čtvrtstoletí také jistými změnami, v základech ovšem zůstal stejný. Zmíněnou odpovědnost nesou gestoři jak za plné a včasné zohlednění všech legislativních závazků, tak i za zajištění naplňování práva EU ve správní praxi. Tak činí prostřednictvím svých odborů zabývajících se legislativou a právem Evropské unie.¹³⁸

3.2.2 Odbor kompatibility

Samotný systém implementace byl v České republice založen již záhy v 90. letech minulého století, a to usnesením vlády ČR č. 396/1991, k usnesení vlády ČSFR č. 533/1991 o zabezpečení slučitelnosti československého právního řádu s právem Evropských společenství.¹³⁹ V příloze tohoto usnesení byly stanoveny pokyny vlády pro zabezpečení slučitelnosti československého právního řádu s právem Evropských společenství. Ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy jimi byly zavázány sledovat a analyzovat vývoj práva Evropských společenství a jejich členských států. V případě předkládání návrhů právních předpisů pak byla dána jejich odpovědnost za to, že jimi navrhovaná právní úprava je v souladu s právem Evropských společenství. Z tohoto důvodu bylo zavedeno hodnocení slučitelnosti legislativních návrhů s právem Evropských společenství jako povinná součást každého odůvodnění návrhu právního předpisu.¹⁴⁰

Následně v roce 1994 dalo usnesení vlády č. 631/1994 vzniknout samostatnému oddělení kompatibility s právem ES při Úřadu pro legislativu a veřejnou správu¹⁴¹, které se stalo specializovaným útvarům právě pro evropskou legislativu. V roce 1996 byl samostatný Úřad pro legislativu a veřejnou správu zrušen a včleněn do Ministerstva spravedlnosti, a to včetně oddělení kompatibility. To se v

¹³⁸ *Implementace práva EU v členských státech: sborník z konference : Praha 11.-13. března 2009.* Praha: Úřad vlády České republiky, 2009. str. 13.

¹³⁹ usnesením vlády č. 391/91

¹⁴⁰ Příloha, k usnesení vlády ČSFR č. 533/1991 o zabezpečení slučitelnosti československého právního řádu s právem Evropských společenství.

¹⁴¹ Za zmínku stojí, že jedním z hlavních úkolů Úřadu pro legislativu a veřejnou správu byla příprava služebního zákona, ke kterému se Česká republika zavázala při přistoupení k EU. K datu dokončení této práce stále není jisté, kdy bude dopracovaná verze zákona, která by mohla nabýt účinnosti (která je nyní plánována k 1. 1. 2015).

roce 1997 rozrostlo do velikosti odboru. Dva roky poté byl odbor kompatibility převeden na Úřad vlády České republiky, jehož součástí je dodnes.¹⁴²

3.2.3 Přidělování gescí a ISAP

Prvním krokem v institucionálním zajištění implementace práva EU je přidělování gescí, tedy určování, které ministerstvo nebo ústřední orgán státní správy je gestorem odpovědným za řádnou implementaci. Základním pramenem procesní úpravy implementace práva na vládní úrovni jsou Metodické pokyny pro zajišťování prací při plnění legislativních závazků vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii, které byly přijaty usnesením vlády č. 1304 ze dne 12. října 2005.

Přidělování gescí upravuje článek 3 Metodických pokynů, dle jehož odst. 1 zajišťuje přidělování gescí odbor kompatibility. Odbor kompatibility zvolí gestora ve lhůtě tří dnů od publikace unijního aktu v Úředním věstníku EU. Celý proces přidělování gescí se provádí prostřednictvím Informačního systému pro aproximaci práva (dále jen ISAP).¹⁴³

ISAP je databázový systém, jehož prostřednictvím jsou vykazovány aktivity ministerstev, dalších ústředních orgánů státní správy i Parlamentu ČR, souvisejících s plněním legislativních závazků, jež na sebe Česká republika převzala vstupem do Evropské unie.

Kromě přidělování gescí jsou v ISAPu sledovány údaje o pravděpodobných legislativních dopadech návrhů předpisů EU. Po publikaci předpisu EU v Úředním věstníku EU je v ISAPu monitorován způsob implementace a slučitelnosti předpisu s platným a navrhovaným právem ČR. V rámci databází ISAP jsou rovněž sledovány fáze vnitrostátního legislativního procesu do publikace nového předpisu ve Sbírce zákonů ČR, a to především z hlediska vazeb legislativních návrhů na právo Evropské unie. V neposlední řadě jsou v ISAPu

¹⁴² *Implementace práva EU v členských státech: sborník z konference : Praha 11.-13. března 2009.* Praha: Úřad vlády České republiky, 2009. str. 9.

¹⁴³ čl. 3 Metodické pokyny pro zajišťování prací při plnění legislativních závazků vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii, ze dne 26. října 2009, č. 1344.

evidovány informace k řízení o porušení Smlouvy o fungování EU a k předběžným otázkám předkládaným Soudnímu dvoru EU.¹⁴⁴

V případě, že byl určen gestor a ten se svým určením souhlasí, popřípadě je vyřešen kompetenční konflikt gestorství, gestor „*posoudí rozsah a způsob implementace předpisu Evropské unie v České republice. Při tomto posuzování zejména zhodnotí, zda z předpisu Evropské unie vyplývají povinnosti České republiky, k jejichž splnění je nutné přijmout implementační předpisy. Jestliže je to nutné, navrhne současně, které implementační předpisy je třeba přijmout, jejich předkladatele nebo zpracovatele a předpokládané termíny jejich předložení vládě a nabytí účinnosti.*“¹⁴⁵

Výsledky posouzení zpracovává gestor do takzvané srovnávací tabulky. Srovnávací tabulka je dokument, který je rozdělen na dvě poloviny. V levé části srovnávací tabulky jsou uvedena jednotlivá ustanovení unijního předpisu, v pravé části potom znění jeho dosavadních ustanovení předpisů vnitrostátního práva, která již implementují ustanovení předpisu Evropské unie. Jako příklad srovnávací tabulky uvádím v příloze č. 5 vybranou část¹⁴⁶ srovnávací tabulky ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/99/EU ze dne 13. 12. 2011 o evropském ochranném příkazu zpracovanou ministerstvem spravedlnosti. Gestor průběžně aktualizuje srovnávací tabulku tak, aby vždy odpovídala skutečnému stavu.¹⁴⁷ Odbor kompatibility provádí notifikaci právních předpisů České republiky transponujících směrnice Evropské komisi.¹⁴⁸

3.3 Předložení právního předpisu

Gestor provedenou analýzou zpravidla zjistí, že dosavadní právní řád je třeba nějakým způsobem upravit, aby byl unijní právní akt řádně implementován, a vypracuje návrh implementačního právního předpisu.

¹⁴⁴ <https://isap.vlada.cz/homepage.nsf/esduvod3>

¹⁴⁵ čl. 6 Metodické pokyny pro zajišťování prací při plnění legislativních závazků vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii, ze dne 26. října 2009, č. 1344.

¹⁴⁶ Vybranou částí je vykazována implementace článku 6 předmětné směrnice, který ještě nebyl transponován. Proto je ve sloupci „Vyhodnocení“ zkratka NT, značící, že dané ustanovení směrnice nebylo dosud transponováno do právního řádu ČR.

¹⁴⁷ čl. 6a Metodické pokyny pro zajišťování prací při plnění legislativních závazků vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii, ze dne 26. října 2009, č. 1344.

¹⁴⁸ čl. 7 Metodické pokyny pro zajišťování prací při plnění legislativních závazků vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii, ze dne 26. října 2009, č. 1344.

Příloha 5 Legislativních pravidel vlády dále upravuje způsob prokazování slučitelnosti navrhovaných právních předpisů s právem Evropské unie. Implementační návrh zákona je snadno rozpoznatelný, neboť v textu návrhu zákona jsou implementační ustanovení podtržena a u takto podtržených ustanovení je uvedeno identifikační číslo příslušného implementovaného aktu EU, takzvaný CELEX.¹⁴⁹

Součástí každého návrhu implementačního předpisu, pokud je to možné, je i takzvaná rozdílová tabulka. Rozdílová tabulka je zrcadlovou obdobou tabulky srovnávací, kterou jsem popisovala v předcházející části. V levé části rozdílové tabulky tedy můžeme nalézt jednotlivá navrhovaná ustanovení, v pravé části potom příslušná ustanovení směrnice, která jsou důvodem k vypracování té které části návrhu.¹⁵⁰ Jako příklad takové rozdílové tabulky uvádím v příloze č. 6 vybranou část rozdílové tabulky k návrhu zákona¹⁵¹, kterým se mění zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, a některé další zákony, kterým je implementována již výše zmiňovaná směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/99/EU ze dne 13. 12. 2011 o evropském ochranném příkazu.¹⁵²

Bez ohledu na to, zda je či není předpis veden jako implementační (tedy zda předmětem naší úvahy je aktivní nebo pasivní implementace), je gestor - předkladatel nového právního předpisu povinen, tedy před jeho vlastním předložením provést analýzu, která by měla odhalit případné neslučitelnosti návrhu s právem EU. Článek 9 Legislativních pravidel vlády, který upravuje náležitosti důvodové zprávy k návrhu zákona, jmenuje v písm. e) jako součást obecné části důvodové zprávy „*zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie [...] popřípadě i s legislativními záměry a s návrhy předpisů Evropské unie*“.

Návrh je takto posílán do připomínkového řízení, které podrobněji proberu v následující kapitole. Po jeho skončení jsou návrhy rozeslány ještě k projednání

¹⁴⁹ čl. II odst. 1 Příloha 5 Legislativních pravidel vlády

¹⁵⁰ čl. II odst. 2 Příloha 5 Legislativních pravidel vlády

¹⁵¹ Vybranou částí je opět vykazována implementace článku 6 předmětné směrnice, nyní již ovšem ve stádiu návrhu zákona.

¹⁵² viz příloha č. 6.

Legislativní radou vlády, což je odborný legislativní poradní orgán vlády, který Vládě ČR vypracuje stanovisko k návrhu, ve kterém návrh doporučí či nedoporučí ke schválení. Po případném schválení návrhu vládou je každý implementační návrh poslán k projednání přednostně Výboru pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

3.4 Ostatní předkladatelé

Článek 4 odst. 3 SEU zavazuje členské státy usnadňovat Unii plnění jejích úkolů a zdržet se všech opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů Unie. Členské státy tudíž nesmí vytvářet jakoukoli novou legislativu, která by byla rozporná s právem EU. Tento fakt se na první pohled nemusí jevit příliš složitě, ale musíme si v první řadě uvědomit, že množina subjektů, jimž je přiznána zákonodárná iniciativa, je zpravidla větší, než množina gestorů práva EU. V České republice ústava přiznává zákonodárnou iniciativu nejen vládě, pod níž gestoři práva EU spadají, ale také zastupitelstvům krajů, Senátu a především poslancům.

Navrhovatelé zákonů odlišní od vlády nejsou vázáni Legislativními pravidly vlády, avšak analýzou sněmovních tisků s návrhy právních předpisů jsem dospěla k závěru, že jimi stanovená pravidla tito dle svých možností dodržují.

Z pohledu kontroly zajištění správné implementace práva EU je nejdůležitějším prvkem systému stále vláda, která disponuje expertním zázemím v podobě ministerstev a jiných ústředních správních orgánů. Článek 44 Ústavy dává vládě právo se do 30 dnů vyjádřit ke všem návrhům zákonů.

Tento návrh nadále podléhá zhodnocení připomínkových míst v připomínkovém řízení.¹⁵³ Z pohledu zachování dosažené míry slučitelnosti českého právního řádu

¹⁵³ Jimi jsou:

„a) ministerstva (ministři),

b) jiné ústřední orgány státní správy, a dále Česká národní banka, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Úřad pro ochranu osobních údajů, Kancelář finančního arbitra, Akademie věd České republiky, Ústav pro studium totalitních režimů, Veřejný ochránce práv a zmocněnec vlády pro lidská práva, pokud se jich věcný záměr týká z hlediska jejich působnosti nebo jako organizačních složek státu,

c) kraje, hlavní město Praha a sdružení obcí s celostátní působností, popřípadě sdružení krajů s celostátní působností, pokud se věcný záměr týká samostatné nebo přenesené působnosti krajů, hlavního města Prahy nebo obcí,

d) Kancelář prezidenta republiky, Kancelář Poslanecké sněmovny, Kancelář Senátu, Nejvyšší kontrolní úřad, pokud se jich jako organizačních složek státu nebo jejich působnosti, mají-li postavení orgánu státu, věcný záměr týká,

s právem EU jsou nejvýznamnějšími připomínkovými místy gestor návrhem novelizovaného předpisu (v případě zcela nového zákona potom to ministerstvo nebo ústřední orgán státní správy, do jehož působnosti upravovaná problematika spadá) a odbor kompatibility.

V případě vládních návrhů jsou připomínky v připomínkovém řízení vypořádány, tak aby předpis byl předkládán vládě jako plně slučitelný.¹⁵⁴ V případě návrhů ostatních předkladatelů mohou být nedostatky návrhu z hlediska slučitelnosti důvodem, pro který může vláda s návrhem vyslovit nesouhlas a parlamentu nedoporučit jeho přijetí. Tento mechanismus zajišťuje, že již před předložením návrhu k hlasování členům parlamentu by Tito měli již být seznámeni se vztahem návrhu k právu EU, resp. všemi možnými problémy, které by případné přijetí návrhu způsobilo z hlediska kompatibility českého a unijního práva.

Za poněkud problematickou, neboť ze systému hodnocení slučitelnosti s právem EU se vymykající, částí legislativy tak můžeme dle mého názoru považovat pozměňovací návrhy poslanců v Poslanecké sněmovně, které nemusejí procházet jakoukoli kontrolou v připomínkovém řízení, tudíž se při jejich předkládání neprovádí zhodnocení slučitelnosti s právem EU prostřednictvím připomínkového řízení.

e) Ústavní soud, Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud, pokud se jich jako organizačních složek státu, nebo jejich působnosti, anebo procesních pravidel, jimiž se řídí, věcný záměr týká,

f) Družstevní asociace České republiky, pokud se věcný záměr týká družstevnictví, Hospodářská komora České republiky a Agrární komora České republiky, pokud se věcný záměr týká právní regulace podnikání,

g) odborové organizace a organizace zaměstnatelů, pokud se věcný záměr týká důležitých zájmů pracujících, zejména hospodářských, výrobních, pracovních, mzdových, kulturních a sociálních podmínek (§ 320 odst. 1 zákoníku práce) a připomínková místa stanovená mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána,

h) odbor kompatibility Úřadu vlády.“

¹⁵⁴ čl. 17 Metodických pokynů

4. Aplikace

Lze říci, že aplikace práva Evropské unie je mnohovrstevnou problematikou, na níž je možné nahlížet z různých úhlů pohledu. Aplikací se obecně rozumí praxe, resp. to, jak se právo opravdu ve skutečnosti používá.¹⁵⁵

Pod pojmem praxe můžeme chápat soubor konvencí, kompetencí, technik a strategií, které mají k dispozici a které využívají různí aktéři, kteří vykonávají určitou aktivitu, tedy i aplikaci práva. Těmito aktéry jsou obecně lidé, kteří tuto praxi nějak provádějí, popisují, vysvětlují, ospravedlňují či kritizují, konkrétně jimi jsou například soudci, úředníci a jiní lidé, kteří mají nějakou funkci orgánu aplikujícího právo.¹⁵⁶

Právo Evropské unie ve svých předpisech neupravuje konkrétní proces nebo postup jeho aplikace ani procesní úpravu, kterou by měly členské státy použít při vynucování unijního práva. Přesto se v určitých oblastech Evropská unie snaží úpravu co nejvíce harmonizovat a koordinovat, a tak vytváří i jistou legislativu v oblastech občanského, obchodního a trestního práva.¹⁵⁷

Vývoj evropského práva a jeho aplikace provázela po dlouhá léta otázka, zda se může jedinec (občan členského státu) sám přímo dovolat konkrétního ustanovení evropského práva.¹⁵⁸

Z důvodů absence evropské úpravy v této oblasti, začal být aktivní Soudní dvůr, který se snaží zajistit řádnou a správnou aplikaci. V jeho rané judikatuře můžeme pozorovat tendenci podporování používání postupů stanovených v národních úpravách. Z velké části unijní právo postrádá svou procesněprávní úpravu, tudíž využívání procesní úpravy národní je také jedinou možností.¹⁵⁹

¹⁵⁵ ŠEJVL, Michal a kol. *Aplikace práva EU v České republice: vybrané problémy*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2009. str. 7.

¹⁵⁶ ŠEJVL, Michal a kol. *Aplikace práva EU v České republice: vybrané problémy*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2009. str. 23.

¹⁵⁷ CRAIG, Paul P a G DE BÚRCA. *EU law: text, cases, and materials*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, c2011, clvii, str. 218.

¹⁵⁸ STEHLÍK, Václav. *Aplikace národních procesních předpisů v kontextu práva Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2012, str. 7.

¹⁵⁹ CRAIG, Paul P a G DE BÚRCA. *EU law: text, cases, and materials*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, c2011, clvii, str. 219.

Vzhledem k obsáhlosti evropské legislativy je úkol sjednocení postupů aplikace pro Soudní dvůr nesnadný a prozatím poskytuje spíše složitou kazuistickou judikaturu.¹⁶⁰

4.1 Ústavní limity aplikace práva EU v ČR

Aplikace práva Evropské unie na našem území je upravována především článkem 1 odst. 2 Ústavy, který ustanovuje České republice povinnost dodržování závazků vyplývajících pro ni z mezinárodního práva, a článkem 10a Ústavy, který umožňuje přesun některých pravomocí na mezinárodní organizaci či instituci pomocí mezinárodní smlouvy.

Ústavní limity působení práva EU zahrnují zejména oblast přenosu pravomocí na orgány EU. Aby přenos pravomocí mohl být ústavně souladný, musí být omezený, ohraničený a umožňující dostatečnou institucionální kontrolu.¹⁶¹

Právo Evropské unie působí vůči členským státům především prostřednictvím přímého účinku a principu přednosti. Tyto dvě zásady jsou založeny právě na přenosu pravomocí členských států na orgány EU. Ústavní soud ve svém nálezu Cukerné kvóty III stanovil jisté limity užití těchto zásad: „*Toto propůjčení části pravomocí je ovšem podle Ústavního soudu propůjčením podmíněným, neboť originálním nositelem suverenity a z ní vyplývajících pravomocí nadále zůstala ČR, jejíž suverenitu konstituuje nadále čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR.[...] Ona podmíněnost delegace těchto pravomocí se podle Ústavního soudu projevuje ve dvou rovinách: v rovině formální a v rovině materiální. První z těchto rovin se týká samotných mocenských atributů státní svrchovanosti, druhá rovina se týká obsahových komponent výkonu státní moci. Jinak řečeno, delegace části pravomocí vnitrostátních orgánů může trvat potud, pokud tyto pravomoci jsou orgány ES vykonávány způsobem slučitelným s uchováním základů státní suverenity ČR a způsobem, jenž neohrožuje samotnou podstatu materiálního právního státu.*“¹⁶²

¹⁶⁰ STEHLÍK, Václav. *Aplikace národních procesních předpisů v kontextu práva Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2012, str. 7.

¹⁶¹ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C. H. Beck, 2011. str. 452.

¹⁶² N 50/40 SbNU 443, 469. část VI.A., šestý odstavec.

V případě, že tyto podmínky přenosu pravomocí naplněny nebyly, bylo by zapotřebí, aby tyto pravomoci náležely opět vnitrostátním orgánům. Stalo by se tak v zájmu ochrany státní svrchovanosti nebo podstatných náležitostí demokratického právního státu, jak stanovuje Ústava, k jejíž ochraně je článkem 83 povolán Ústavní soud.¹⁶³

Formální rovina je ve smyslu článku 1 odst. 1 Ústavy omezován přenos pravomocí. Omezení je v rámci slučitelnosti přenosu s uchováním základů státní suverenity ČR. Materiální rovina podmínění přenosu pravomocí vychází z článku 9 odst. 2, a tkví ve způsobu výkonu přenesených pravomocí, které žádným způsobem nesmí ohrozit samotnou podstatu materiálního právního státu.¹⁶⁴

4.2 Role českého soudce při aplikaci práva EU

Evropské právo jako takové postrádá vlastní mechanismus prosazování se. Aby bylo používání evropského práva chráněno v členských státech, soudce vnitrostátního soudu jedná jako soudce evropský. Jedná tak v povinnosti vymáhat směrnice a nařízení a při svém rozhodování musí brát ohled na cíle integrované Evropy.¹⁶⁵

4.3 Zásady aplikace práva EU v členských státech

Již něco málo přes půl století se vyvíjí vztah práva EU s právem členských států. Na tento vývoj měla zásadní vliv jednak judikatura Soudního dvora, dále rozhodnutí národních soudů a zároveň i odborná literatura.¹⁶⁶

Jak tomu již bývá, i změny v národních procesních úpravách způsobené působením práva EU jsou založeny na určitých aplikačních zásadách.

4.3.1 Přímý účinek a přednost v aplikační praxi českých soudů

Přímý účinek jsme si vymezili již v kapitole první. Systém přezkumu souladu vnitrostátní právní úpravy s právní úpravou evropskou je v České republice

¹⁶³ srov. N 50/40 SbNU 443, 492-493; část VI.B, 4. odstavec.

¹⁶⁴ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C. H. Beck, 2011. str. 447.

¹⁶⁵ KÜHN, Z., The Application of European Law in the New Member States: Several (Early) Predictions. *German Law Journal* [online]. 2005, roč. 6, č. 3 [cit. 14. 3. 2014]. str. 572. Dostupné z: http://www.germanlawjournal.com/pdfs/Vol06No03/PDF_Vol_06_No_03_563-582_Articles_Kuhn.pdf

¹⁶⁶ STEHLÍK, Václav. *Aplikace národních procesních předpisů v kontextu práva Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2012, str. 15.

decentralizovaný do takové míry, že de facto splývají úrovně hierarchie soudů - tudíž například i běžný okresní soud má při přezkumu souladu stejné pravomoci, jako Ústavní soud. Faktem je, že mezi soudy panuje jistá zdrženlivost, co se týče bližšího určení a charakteristiky jak a proč právo EU působí v českém právním řádu či jaké jsou vůbec vlastnosti evropského práva atd. České soudy nižší úrovně se poněkud vyhýbají těmto druhům rozborů a raději volí cestu prosté přímé aplikace normy práva EU. Do polemizování o důvodech a rozměrech působení evropského práva se „odvážily“ až Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud.¹⁶⁷

Další oblastí, ve které jsou české soudy doposud poněkud zdrženlivější, je řešení situací, kdy přijde české právo s unijním do konfliktu. Jen velice zřídka postupuje soud tak, že při zjištění přímého rozporu mezi právními řády následuje judikaturu Soudního dvora a přednostně aplikuje ustanovení norem unijního práva. Častěji český soud postupuje způsobem určitého potlačení konfliktu - tedy buď tak, že například určí v daném případě právní úpravu EU za *lex specialis*, které není vůči české úpravě rozporné, nýbrž zvláštní, nebo volí soud cestu eurokonformního výkladu¹⁶⁸, čili raději „ohne“ vnitrostátní právo tak, aby nebylo v rovině přímého rozporu.¹⁶⁹

Přestože se tyto případy často nevyskytují, i v české judikatuře můžeme najít rozhodnutí, kdy soud určil existenci přímého rozporu mezi právem EU a vnitrostátní úpravou a pro aplikaci vybral přednostně právo Unie.¹⁷⁰

Jedním z těchto vzácných případů je rozsudek Krajského soudu Ústí nad Labem ze dne 19. července 2007, č. j. 15 Ca 184/2006-42.¹⁷¹ Jednalo se o to, že Krajský soud zjistil přímý rozpor mezi právními úpravami a celý tento případ řešil neaplikací české právní úpravy.

Jednalo se o to, že Celní úřad Most po provedeném šetření v provozovně žalobce zjistil, že žalobce má připravené k prodeji tabákové výrobky neoznačené kolkem,

¹⁶⁷ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C. H. Beck, 2011. str. 122, 123.

¹⁶⁸ Eurokonformnímu výkladu neboli nepřímému účinku se podrobněji věnuje kapitola č. 4.3.2 Nepřímý účinek.

¹⁶⁹ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C. H. Beck, 2011. str. 122, 123.

¹⁷⁰ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C. H. Beck, 2011. str. 129.

¹⁷¹ Rozsudek publikován pod č. 1359/2007 SB. NSS.

jehož povinnost stanovuje § 114 odst. 2 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, v tehdejší znění. Z tohoto důvodu předmětné výrobky zabavil a žalobci uložil povinnost uhradit pokutu ve výši 10 000 Kč, jelikož se domníval, že žalobce se skladováním a prodejem takových tabákových výrobků dopustil jiného správního deliktu.¹⁷²

Žalobce tvrdil, že ustanovení, která definují tabákový výrobek v ustanoveních českého zákona o spotřebních daních, jsou rozporná vůči úpravě směrnice o dani z tabáku.¹⁷³ Z důvodu, že se Česká republika zavázala k implementaci unijních norem do svého právního řádu, se žalobce domnívá, že úprava klasifikace tabákových výrobků obsažená v zákoně o spotřebních daních je v daném případě neaplikovatelná a tím pádem by předmětné tabákové výrobky neměly podléhat tabákové dani. Dále uvedl, že správní orgán má v případě rozporu právních úprav povinnost přednostně se řídit závaznými unijními normami.¹⁷⁴

Krajský soud potvrdil žalobcova tvrzení a ve své argumentaci uvedl, že jelikož lhůta pro transpozici dané směrnice uplynula již před vstupem České republiky do EU a ve Smlouvě o přistoupení ČR a dalších států nebyla sjednána k této směrnici žádná výjimka, uplynula České republice lhůta pro její transpozici dnem vstupu do EU. Za této situací byly splněny podmínky stanovené judikaturou Soudního dvora¹⁷⁵ k přímému účinku směrnice a tak Krajský soud dospěl k závěru, že Celní úřad Most měl postupovat dle ustanovení směrnice o dani z tabáku, jelikož ustanovení zákona o spotřebních daních v té době byla rozporná vůči unijní úpravě a tudíž byla neaplikovatelná.¹⁷⁶

¹⁷² BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C. H. Beck, 2011. str. 130

¹⁷³ Směrnice Rady 95/59/ES ze dne 27. listopadu 1995 o daních jiných než daních z obratu, které ovlivňují spotřebu tabákových výrobků, Úř. věst. L 291 ze dne 6. 12. 1995, s. 40, v češtině publikováno ve ZV Úř. věst., kap. 9, sv. 1, s. 283.

¹⁷⁴ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C. H. Beck, 2011. str. 130.

¹⁷⁵ Krajský soud v Ústí nad Labem v rozsudku č. j., 15 Ca 184/2006-42 uvedl, že podmínkami bezprostřední aplikovatelnosti směrnice jsou „uplynutí transpoziční lhůty, nenáležitá transpozice směrnice, dostatečná přesnost a bezpodmínečnost pravidla směrnice, aktivní legitimace osoby, jež se bezprostřední aplikace dovolává a skutečnost, že bezprostřední aplikací směrnice nedojde k uložení povinnosti jednotlivci“.

¹⁷⁶ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C. H. Beck, 2011. str. 131.

4.3.2 Nepřímý účinek v aplikační praxi českých soudů

Pojem nepřímý účinek, neboli eurokonformní výklad¹⁷⁷, můžeme definovat jako povinnost provést výklad vnitrostátního práva¹⁷⁸ tak, aby byl co nejvíce souladný s právem EU. Povinnost vykládat vnitrostátní právo tímto způsobem mají všechny orgány členského státu, které právo aplikují. Takový výklad se provádí v mezích výkladových metod daného členského státu. Teoretická volnost je ponechána vnitrostátnímu soudci při rozhodování mezi principy přímého a nepřímého účinku, respektive z důvodu absence hierarchie mezi těmito principy je na uvážení soudce, aby posoudil, jaký princip je pro daný případ a v daném kontextu vhodnější.¹⁷⁹

Jak již bylo nastíněno výše, základ povinnosti eurokonformního výkladu vyplývá z článku 4 odst. 3 SEU, tedy ze zásady loajální spolupráce. V rámci té musí soudce využít jakýkoli prostor k uvážení k výkladu nejbližšímu smyslu unijního práva.

Soudy v situaci, kdy mají použít eurokonformní výklad, nemají k dispozici pouze jediný typ argumentu, nýbrž mohou použít celou škálu různých argumentů odlišné právní síly. V České republice rozeznáváme 3 typy argumentů nepřímého účinku. Prvním z nich je nápravný nepřímý účinek, během jehož použití dochází k tzv. „ohýbání“ vnitrostátního práva ve velké míře, až téměř hraniční s přímým účinkem. Dalším typem je určující nepřímý účinek, který se používá v situacích, kdy český předpis, který provádí nějaký unijní právní akt, připouští více možných výkladů. Pak zůstává na úvaze soudů, k jakému z možných výkladů se přikloní, určí jej tedy za ten nejvhodnější z ostatních možných a následně jej aplikuje. Posledním typem je potvrzující nepřímý účinek, kdy soud de facto „jen“ potvrzuje

¹⁷⁷ Synonymy jsou také souladný výklad, konzistentní výklad, harmonický výklad, loajální výklad, uniformní výklad atp.

¹⁷⁸ Vnitrostátním právem se rozumí veškeré platné právo, psané i nepsané a povinnost souladného výkladu se vztahuje na právo, které nabylo platnosti i před i po právním předpisu EU. Výjimkami, které souladný výklad nesmí porušit, jsou obecné zásady právní, a dále fakt, že souladný výklad nesmí být *contra legem*.

¹⁷⁹ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C. H. Beck, 2011. str. 188.

shodu výsledku své argumentace pramenící z vnitrostátního práva s právem EU.¹⁸⁰

¹⁸⁰ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C. H. Beck, 2011. str. 190.

5. Řízení o žalobě o porušení Smlouvy

5.1 Řízení u Soudního dvora

Řízení u Soudního dvora je možno rozlišovat do několika typů. Zaprvé to mohou být sporná řízení s přímým přístupem k Soudnímu dvoru, kterými jsou řízení o žalobě o porušení Smlouvy, žaloba o neplatnost či nečinnost, řízení na náhradu škody a řízení na základě rozhodčích doložek. Dalším typem je předkládací řízení, kterým je řízení o předběžné otázce a posledním typem je posudkové řízení. Tyto druhy žalob jsou primárně inspirovány francouzským procesním právem. Většinou se jedná o návrhová řízení, u kterých Soudní dvůr vždy zkoumá, zda jsou splněny obecné a zvláštní podmínky, resp. zda je žaloba přípustná. Hlavní podmínkou návrhu je písemnost a zastoupení advokátem. Dále se budu podrobněji zabývat žalobou o porušení Smlouvy.

5.2 Řízení o žalobě o porušení Smlouvy

Řízení o porušení Smlouvy (Infringement procedure) je upraveno články 258 až 260 SFEU. Cílem takového řízení je vyřešit systémové a systematické pochybení členských států, resp. odstranění protiprávního stavu či donucení státu ke splnění uložených povinností. Zmíněných pochybení se členský stát dopustí porušením povinnosti stanovené v čl. 4 odst. 3, tedy porušením povinnosti, které jim jsou stanoveny unijní úpravou. Článek 4 odst. 3 stanovuje státům povinnost činit všechna vhodná opatření k tomu, aby plnily závazky plynoucí ze Smluv, zároveň však mají povinnost zdržet se takových opatření, která by mohla ohrozit či ztížit dosahování stanovených cílů.¹⁸¹

Funkce tohoto druhu řízení je jednak represivní, tudíž subjektivní potrestání státu a jednak preventivní, aby docházelo k jednotné a účinné aplikaci unijního práva.¹⁸²

5.2.1 Předběžné šetření

Aktivně legitimovanými k podání žaloby o porušení Smlouvy jsou členské státy a Komise - Komise má takové postavení proto, že je považována za tzv. strážkyni

¹⁸¹ NEUBAUER, Jindřich. *Historicky první sankce vůči České republice za nerespektování rozsudku Soudního dvora EU*, Právní rozhledy 18/2013, s. 626.

¹⁸² NEUBAUER, Jindřich. *Historicky první sankce vůči České republice za nerespektování rozsudku Soudního dvora EU*, Právní rozhledy 18/2013, s. 626.

smluv¹⁸³. Cílem této žaloby je určení, že žalovaný členský stát porušil nějakou povinnost, která plyne z primárního nebo sekundárního práva.

Takové porušení povinnosti může být např. u nové směrnice trojí. Jelikož členské státy mají povinnost pravidelně informovat Komisi o přijatých opatřeních, může v případě neinformování dojít k porušení této povinnosti. Dále může členský stát porušit svou povinnost vůbec provést jistá opatření plynoucí ze směrnice (pak se jedná o tzv. notifikační řízení), nebo může členský stát jednoduše provést opatření špatně, nebo jej špatně aplikovat (pak se koná tzv. věcné řízení).¹⁸⁴

Poté, co Komise zjistí porušení povinnosti, zašle členskému státu první písemnou upomínku, resp. tzv. formální upozornění. V něm Komise definuje, co daný členský stát nesplnil, resp. proč se Komise domnívá, že porušil unijní právo. Dále členský stát žádá o písemné stanovisko, na jehož vypracování má členský stát zpravidla lhůtu dva měsíce. Za členský stát přijímá oznámení Komise vládní zmocněnec¹⁸⁵, který spolupracuje s vnitrostátními rezorty, kterých se věc týká, aby získal informace o vývoji implementace daného předpisu. Poté vydá stanovisko, v němž by měl poskytnout vysvětlení, proč členský stát danou povinnost nesplnil, nebo může konstatovat, že se domnívá, že povinnost naopak splnil.¹⁸⁶

Komise se s takovým vysvětlením, popř. konstatováním spokojí a dále případ neřeší, nebo setrvá v přesvědčení, že došlo k porušení povinnosti ze strany členského státu a v takovém případě vydá odůvodněné stanovisko, ve kterém popíše skutkové i právní okolnosti daného porušení a uvede i konkrétní porušená ustanovení. Poté opět běží členskému státu dvouměsíční lhůta na reakci. S tou se Komise opět buď spokojí, a tím končí tzv. předběžné šetření (cca v 85 % se tak i stane), v opačném případě Komise může podat žalobu k Soudnímu dvoru.¹⁸⁷

¹⁸³ blíže čl. 17 odst. 1 SFEU

¹⁸⁴ *Zastupování ČR před Soudním dvorem EU* [online] Databáze vládního zmocněnce [cit. 20. 3. 2014] Dostupné z: <https://isap.vlada.cz/homepage.nsf/esdps>

¹⁸⁵ V České republice jím byl 10. března 2008 jmenován JUDr. Martin Smolek, Ph.D., LL.M.

¹⁸⁶ *Zastupování ČR před Soudním dvorem EU* [online] Databáze vládního zmocněnce [cit. 20. 3. 2014] Dostupné z: <https://isap.vlada.cz/homepage.nsf/esdps>

¹⁸⁷ *Zastupování ČR před Soudním dvorem EU* [online] Databáze vládního zmocněnce [cit. 20. 3. 2014] Dostupné z: <https://isap.vlada.cz/homepage.nsf/esdps>

5.2.2 Řízení před Soudním dvorem

V případě, že se Komise rozhodne podat žalobu k Soudnímu dvoru, může v ní tvrdit jen to, co tvrdila v předběžném šetření. Členský stát má právo na žalobní odpověď, ve které se sice může pokusit o obranu jistými objektivními důvody, ovšem jak můžeme v judikatuře Soudního dvora pozorovat, úspěšnost těchto vysvětlení u Soudního dvora není valná.¹⁸⁸

Do započatého řízení o porušení Smlouvy se mohou připojovat se svými právními stanovisky i další členské státy - a to na obě strany.

5.2.3 Historicky první sankce vůči České republice

Historicky první sankce byla České republice uložena za nerespektování rozsudku Soudního dvora. Jedná se o případ Komise v. Česká republika C-241/11. Česká republika byla odsouzena za to, že nepřijala veškerá opatření, která jí plynula z předchozího rozsudku Komise v. Česká republika C-343/08. Nepřijetí daných opatření došlo ze strany České republiky k nesplnění povinností jí plynoucích z čl. 260 odst. 1 SFEU, ve kterém je uvedeno: „*Shledá-li Soudní dvůr Evropské unie, že členský stát nesplnil povinnost, která pro něj vyplývá ze Smluv, je tento stát povinen přijmout opatření, která vyplývají z rozsudku Soudního dvora Evropské unie.*“¹⁸⁹

Rozsudek ve věci C-141/11 byl vydaný v rámci řízení dle článku 260 odst. 2, ve kterém se uvádí, že: „*Má-li Komise za to, že dotyčný členský stát nepřijal opatření, která vyplývají z rozsudku Soudního dvora Evropské unie, může předložit věc Soudnímu dvoru Evropské unie poté, co poskytla tomuto státu příležitost se vyjádřit. Navrhne paušální částku nebo penále, jež je dotyčný členský stát povinen zaplatit, ve výši, kterou považuje za přiměřenou okolnostem.*

Shledá-li Soudní dvůr Evropské unie, že dotyčný členský stát nevyhověl jeho rozsudku, může mu uložit zaplacení paušální částky nebo penále.“¹⁹⁰

¹⁸⁸ *Zastupování ČR před Soudním dvorem EU* [online] Databáze vládního zmocněnce [cit. 20. 3. 2014] Dostupné z: <https://isap.vlada.cz/homepage.nsf/esdps>

¹⁸⁹ čl. 260 odst. 1 SFEU

¹⁹⁰ čl. 260 odst. 2 SFEU

C 343/08 Evropská komise v. Česká republika

Základem tohoto řízení byla existence směrnice 2003/41/ES, která se týkala zaměstnaneckého penzijního pojištění. Členské státy měly přijmout úpravu této směrnice, aby oblast zaměstnaneckého penzijního pojištění byla sjednocena na celém území EU. Zajímavostí je, že toto řízení bylo započato ještě před účinností Lisabonské smlouvy, ale definitivní rozsudek byl vynesena v době, kdy Lisabonská smlouva byla již účinná více než 2 roky.¹⁹¹

Systém pojištění v České republice byl v té době postaven pouze na důchodovém a sociálním pojištění. Česká republika provedla znění směrnice záměrně pouze částečně. Tvrdila, že směrnici provedla částečně proto, že nemáme ani vhodné instituce ani právní řád přizpůsoben tomuto druhu pojištění. Gestorem za transpozici této směrnice bylo Ministerstvo financí, které určité části provedlo řádně a včas.¹⁹²

Ministerstvo financí uvedlo, že povinnost transpozice směrnice, která předpokládá existenci institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění se sídlem na našem území, porušuje ustanovení článku 153 odst. 4 SFEU.¹⁹³ Tento článek uvádí, že: „*Předpisy [...] se nedotýkají práva členských států vymezovat základní zásady svého systému sociálního zabezpečení [...]*“.¹⁹⁴

Komise se s touto argumentací neztotožnila a tvrdila, že nenutí členské státy zavést druhý pilíř důchodového pojištění, nýbrž vyžaduje po členských státech, aby přijaly právní rámec umožňující vznik institucí zajišťujících zaměstnanecké penzijní pojištění.¹⁹⁵

Rozsudek Soudní dvůr vynesl dne 14. ledna 2010. Rozhodl, že: „*Tím, že členský stát ve stanovené lhůtě nepřijal veškeré právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s články 8, 9, 13, články 15 až 18 a čl. 20 odst. 2 až 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/41/ES o činnostech institucí*

¹⁹¹ NEUBAUER, Jindřich. *Historicky první sankce vůči České republice za nerespektování rozsudku Soudního dvora EU*, Právní rozhledy 18/2013, s. 626.

¹⁹² NEUBAUER, Jindřich. *Historicky první sankce vůči České republice za nerespektování rozsudku Soudního dvora EU*, Právní rozhledy 18/2013, s. 626.

¹⁹³ NEUBAUER, Jindřich. *Historicky první sankce vůči České republice za nerespektování rozsudku Soudního dvora EU*, Právní rozhledy 18/2013, s. 626.

¹⁹⁴ čl. 153 odst. 4 SFEU

¹⁹⁵ NEUBAUER, Jindřich. *Historicky první sankce vůči České republice za nerespektování rozsudku Soudního dvora EU*, Právní rozhledy 18/2013, s. 626.

*zaměstnaneckého penzijního pojištění a dohledu nad nimi, které ukládají povinnosti členským státům, na jejichž území jsou usazeny tyto instituce, porušuje povinnosti, které pro něj vyplývají z článku 22 odst. 1 této směrnice.*¹⁹⁶

Od té doby, co byl vyhlášen rozsudek, měla Česká republika povinnost v co nejkratší době odstranit protiprávní stav. To mělo být dle Soudního dvora provedeno tak, že měla Česká republika vytvořit jasný a transparentní právní rámec pro systém zaměstnaneckého penzijního pojištění.¹⁹⁷

V obecné rovině se ztotožňuji s kritikou Jindřicha Neubauera. Dle mého názoru je poněkud redundantní složitě upravovat oblast pojištění, tzv. „překopat“ právní systém v této oblasti a zajistit eventuální možnost vzniku nových institucí, přestože Česká republika sama nemá v plánu nový typ pojištění zavádět. Dělo by se tak pouze z formalistického důvodu, u kterého lze jen čistě polemizovat, zda se z logiky věci zdá užitečné, aby Česká republika „obětovala“ čas k provedení, peníze na zajištění atp.

C-241/11 Evropská komise v. Česká republika

Česká republika daná ustanovení neprovedla, tudíž nesplnila povinnosti plynoucí jí z předcházejícího rozsudku Soudního dvora. To bylo podnětem pro Komisi podat další žalobu, který využila dne 19. 5. 2011. Ve své žalobě navrhla, aby Soudní dvůr uložil České republice platit za každý den prodlení přijetí opatření plynoucích z předchozího rozsudku paušální částku 5644,80 euro. Dále Komise navrhovala, aby Česká republika uhradila penále ve výši 22364,16 euro za každý den prodlení přijetí opatření po vynesení rozsudku ve věci C-241/11 až do dne přijetí takových opatření.¹⁹⁸

Česká republika nakonec sice přijala daný transpoziční předpis¹⁹⁹, stalo se tak ale po uplynutí lhůty rozhodné k posouzení nesplnění povinností, které vyplývají z rozsudku, resp. po podání žaloby Komisí k Soudnímu dvoru. V důvodové

¹⁹⁶ Rozsudek ze dne 14. ledna 2010, Evropská komise v. Česká republika, C-343/08, Recueil 2010.

¹⁹⁷ NEUBAUER, Jindřich. *Historicky první sankce vůči České republice za nerespektování rozsudku Soudního dvora EU*, Právní rozhledy 18/2013, s. 626.

¹⁹⁸ NEUBAUER, Jindřich. *Historicky první sankce vůči České republice za nerespektování rozsudku Soudního dvora EU*, Právní rozhledy 18/2013, s. 626.

¹⁹⁹ Transpoziční předpis byl proveden dne 22. 7. 2011 zákonem č. 260/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 340/2006 Sb., o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění z členských států Evropské unie nebo jiných států, které jsou smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, na území České republiky a o změně zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

zprávě k provedenému předpisu je uvedeno, že je tento předpis přijat z důvodu vyvíjeného tlaku ze strany EU. Je to tedy výsledkem snahy zamezit hrozbu sankcí.²⁰⁰

Transponována do českého právního řádu byla konečně všechna ustanovení směrnice 2003/41/ES. Přesto byla tato oblast upravena tak, aby zůstalo na rozhodnutí České republiky, zda zaměstnanecké penzijní pojištění bude na svém území zavádět či ne.²⁰¹

Z důvodu, že Česká republika směrnicí transponovala ještě před vynesením rozsudku, a tím tedy odstranila protiprávní stav, nemohl Soudní dvůr uložit denní penále původně navrhané Komisí. Nicméně paušální pokutu Soudní dvůr oprávněn byl, jelikož Česká republika setrvala v protiprávním stavu ode dne vyhlášení rozsudku ve věci C-343/08 až do konce lhůty, vydané na základě čl. 260 odst. 2 SFEU, která byla určena ve výzvě dopisem.²⁰²

Soudní dvůr vynesl rozsudek dne 25. července 2013, ve které České republice uložil povinnost zaplatit na účet Komise paušální částku 250 000 eur.²⁰³

5.3 Pilotní projekt Evropské unie

V dubnu roku 2008 vznikl nový projekt Komise, který by měl podpořit správnou implementaci a aplikaci unijního práva. Jedná se o poměrně neformální řízení, během kterého jsou za spolupráce Komise a členských států řešeny problémy při provádění a uplatňování práva EU.²⁰⁴ Cílem je snížení počtu konaných řízení o porušení. V rámci této spolupráce je v každém členském státě stanoveno určité kontaktní místo zajišťující komunikaci s Komisí. V České republice je takovým místem úřad vládního zmocněnce.²⁰⁵

²⁰⁰ NEUBAUER, Jindřich. *Historicky první sankce vůči České republice za nerespektování rozsudku Soudního dvora EU*, Právní rozhledy 18/2013, s. 626.

²⁰¹ NEUBAUER, Jindřich. *Historicky první sankce vůči České republice za nerespektování rozsudku Soudního dvora EU*, Právní rozhledy 18/2013, s. 626.

²⁰² NEUBAUER, Jindřich. *Historicky první sankce vůči České republice za nerespektování rozsudku Soudního dvora EU*, Právní rozhledy 18/2013, s. 626.

²⁰³ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. června 2013, C-241/11 Evropská komise v. Česká republika, Úř. věst. C 232.

²⁰⁴ *Zpráva o činnosti vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Soudním dvorem Evropské unie za rok 2012*. Ministerstvo zahraničních věcí, Odbor komunitárního práva, Praha. 2013. str. 153.

²⁰⁵ ZEMÁNEK, Jiří, KUDRNA, Jan. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague, 2012, str. 243.

Tento projekt by měl fungovat v České republice tak, že vládnímu zmocněnci je zaslána stížnost na údajné porušení unijního práva. Ten poté ve spolupráci s gestorem dané oblasti vypracuje odpověď, kterou odešle Komisi. Tímto způsobem mohou být řešeny stížnosti ještě před oficiálním zahájením řízení dle článku 258, a státy mají možnost učinit odpovídající opatření a tím žalobu Komise odvrátit.²⁰⁶

V tabulce č. 4, kterou poskytl vládní zmocněnec ve své doposud poslední zprávě o své činnosti za rok 2012, můžeme vidět počet zahájených řízení v rámci projektu Pilot systematicky rozdělených dle gestora dané oblasti. Celkem se v roce 2012 vedlo proti České republice 29 řízení, z toho 5 na základě stížnosti a zbývajících 24 na základě vlastní iniciativy Komise.²⁰⁷

5.4 Vývoj a statistika počtu řízení o porušení Smlouvy

Jistě pozitivním znakem vývoje uplatňování právních předpisů EU je, že počet případů porušení Smlouvy má obecně klesavou tendenci, přesto se stav za posledních 6 měsíců více či méně nezměnil. Lze být považováno za velký pokrok, že od roku 2007, kdy se začala vytvářet statistika případů řízení o porušení Smlouvy, do podzimu roku 2013 stav případů řízení o porušení Smlouvy v Unii klesl o celých 38 %. Hlavními oblastmi, ve kterých se řízení o porušení Smlouvy vede, jsou daňová, životního prostředí a letecké dopravy, která dohromady tvoří přibližně polovinu všech řízení.²⁰⁸ Řízení v oblasti životního prostředí je poměrně logicky časté, už jen proto, že je to oblast ostře sledovaná nevládními organizacemi, které následně podávají různé stížnosti Komisi, a ta poté zahajuje řízení o porušení unijního práva.²⁰⁹

V tabulce č. 3 můžeme vidět, že v průměru je vedeno vůči členským státům EU 30 řízení o porušení Smlouvy. Červenou barvou je zobrazen nárůst počtu řízení o porušení Smlouvy v daném státě, naopak průhledně je označeno, o jaké množství

²⁰⁶ ZEMÁNEK, Jiří, KUDRNA, Jan. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague, 2012, str. 244.

²⁰⁷ *Zpráva o činnosti vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Soudním dvorem Evropské unie za rok 2012*. Ministerstvo zahraničních věcí, Odbor komunitárního práva, Praha. 2013. str. 154.

²⁰⁸ *Single Market Scoreboard: Member States slower to transpose single market rules; number of infringements remains stable* [online] Press release of European Commission, 28. 2. 2014 [cit. 16. 3. 2014] Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-205_en.htm

²⁰⁹ ZEMÁNEK, Jiří, KUDRNA, Jan. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague, 2012, str. 242.

klesl počet řízení. Členský stát s nejvyšším počtem řízení proti němu vedených je Itálie. Na pomyslném chvostu tabulky se drží již 4 po sobě jdoucí měřená období. Naproti tomu nejlépe si vedou pobaltské státy Estonsko a Litva, proti kterým se vede o jedno řízení méně než proti dalšímu pobaltskému státu - Lotyšsku. Česká republika se s počtem 23 řízení proti ní vedených umístila přesně v polovině žebříčku, tedy na 14. místě.²¹⁰

²¹⁰ viz. kapitola Přílohy. Tabulka č. 4

6. Odpovědnost za škodu způsobenou porušením práva EU

V případě, že členský stát poruší unijní právo, nemusí být důsledkem takového jednání pouze řízení o porušení Smlouvy, nýbrž státu rovněž vzniká povinnost nahradit škodu, kterou svým jednáním způsobil.²¹¹

Hlavní funkcí této odpovědnosti je funkce kompenzační,²¹² tudíž smyslem odpovědnosti členských států je dosažení nápravy škody vzniklé poškozeným, resp. žalobcům. Tento institut poskytuje jednotlivcům možnost, jak se domoci toho, aby byla vynucována pravidla v rámci právního prostoru EU účinně.²¹³

6.1 Odpovědnost za škodu v judikatuře Soudního dvora

Aby se evropské právo dalo opravdu považovat za užitečné, musí logicky existovat nějaký nárok na případně vzniklou škodu v případě, že by subjektu škoda vznikla z důvodu nesprávného postupu nebo nečinností státu při aplikaci evropské normy.²¹⁴

Soudní dvůr v případě Frankovich C-6 a 9/90 judikoval, že: „Členské státy jsou povinny nahradit škodu způsobenou jednotlivci porušením komunitárního práva, za něž odpovídají. Plný účinek komunitárních norem by byl zpochybněn a ochrana práv jimi přiznaných byla oslabena, kdyby jednotlivci neměli možnost získat náhradu, byla-li jejich práva dotčena porušením komunitárního práva, přičitatelným členskému státu“.²¹⁵ Tímto rozsudkem de facto rozšířil katalog nápravných prostředků v situacích, kdy subjektu může vzniknout škoda o odpovědnosti členského státu.²¹⁶

Přestože doposud Smlouva stále i po přijetí Lisabonské smlouvy postrádá odpovídající ustanovení o odpovědnosti státu spáchanou škodu na úkor

²¹¹ ZEMÁNEK, Jiří, KUDRNA, Jan. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague, 2012, str. 245.

²¹² BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr a KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C. H. Beck, 2011, str. 281.

²¹³ ZEMÁNEK, Jiří, KUDRNA, Jan. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague, 2012, str. 283.

²¹⁴ TICHÝ, Luboš, ARNOLD, Rainer, ZEMÁNEK Jiří, KRÁL, Richard, DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, str. 322.

²¹⁵ Rozhodnutí Soudního dvora ve věci C-6 a 9/90 Andrea Francovich a Danila Binifaci a další v. Itálie z r. 1991, ECR I-5357.

²¹⁶ TICHÝ, Luboš, ARNOLD, Rainer, ZEMÁNEK Jiří, KRÁL, Richard, DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, str. 322.

jednotlivce,²¹⁷ Soudní dvůr k tomuto tématu naopak poskytuje svůj náhled na věc ve své judikatuře.²¹⁸

V případě, že by členský stát nezajistil řádnou implementaci normy, hrozí, že na něj bude vyvíjen dle čl. 258 SFEU politický tlak tím, že Komise proti němu zahájí šetření, dále tlak právní, kdy ho může podle 260 odst. 1 odsoudit Soudní dvůr, nebo může státu být uložen finanční postih podle čl. 260 odst. 2, 3. Poté již členský stát musí ještě neimplementovanou evropskou normu bezprostředně aplikovat, implementační povinnost musí splnit dodatečně.²¹⁹

Jednotlivec, resp. poškozený musí proto, aby se mu dostalo plné restituce svého postavení, podat žalobu proti členskému státu u obecného soudu. Odpovědnost za škodu je jediným náhradním prostředkem, který může poškozený jedinec využít v situaci bez přímého účinku normy k tomu, aby prosadil svá práva. Odpovědný je v takovém případě pouze stát, a to i v případě, že by vady nesla již evropská norma samotná, i když stát postupoval loajálně podle čl. 4 odst. 3 SEU.²²⁰

Odpovědnost, kterou nese stát vůči poškozenému jednotlivci, může mít několik různých příčin. Zaprvé je to nečinnost zákonodárce – to jsou případy, kdy například státu marně uplyne implementační lhůta u směrnice, či když stát ponechá v platnosti evropskou normu odporující Smlouvě. Zadruhé to může být pochybení zákonodárce, které nastane v případě, když pochybí a transponuje směrnici vadně, nebo když přijme právní předpis, který je v rozporu se Smlouvou. Další příčinou vzniku odpovědnosti může být pochybení správního orgánu. K takové situaci dojde například v případě, že správní orgán vydá rozhodnutí, které je v rozporu se Smlouvou. A konečně to může být také pochybení soudního orgánu. Za pochybení soudního orgánu se považuje případ, kdy soud posledního stupně poruší svou povinnost podat předběžnou otázku Soudnímu dvoru.²²¹

²¹⁷ ZEMÁNEK, Jiří, KUDRNA, Jan. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague, 2012, str. 245.

²¹⁸ Blíže viz rozsudky 6/60 Humblet, 39/72 Komise v. Itálie, 60/75 Russo v. Aima.

²¹⁹ TICHÝ, Luboš, ARNOLD, Rainer, ZEMÁNEK Jiří, KRÁL, Richard, DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, str. 323.

²²⁰ TICHÝ, Luboš, ARNOLD, Rainer, ZEMÁNEK Jiří, KRÁL, Richard, DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, str. 323.

²²¹ TICHÝ, Luboš, ARNOLD, Rainer, ZEMÁNEK Jiří, KRÁL, Richard, DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, str. 324.

6.2 Odpovědnost za škodu v českém právním řádu

Český právní řád v duchu české právní tradice s odpovědností státu za škodu způsobenou vadnou legislativou nepočítá. Naproti tomu právo na náhradu škody způsobené veřejnou mocí má povahu základního práva kodifikovaného již v Listině.²²² Je tedy tudíž možné domáhat se odškodnění za chybnou aplikaci evropského práva, nikoli za její chybnou legislativní implementaci. Jedinec, jenž byl zkrácen na svých právech se tak může domáhat odškodnění dle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti státu.²²³

6.3 Podmínky odpovědnosti

Vlastní základ odpovědnosti za výkon veřejné moci není stanoven v právní úpravě jednotlivých členských států ani v právních předpisech Unie, nýbrž v judikatuře Soudního dvora. Ovšem k realizaci takové odpovědnosti dochází již nástroji vnitrostátního práva.²²⁴

Podmínky odpovědnosti byly také stanoveny judikaturou Soudního dvora. První takovou podmínkou je fakt, že evropská norma, která byla porušena, směřovala přímo (Smlouva) či nepřímo (směrnice) k založení práv jednotlivce. Jako další podmínku soud stanovil existenci příčinné souvislosti mezi porušením práva a škodou, která vznikla. Další podmínkou je dostatečná závažnost porušení práva, při které se posuzuje, zda státní orgán překročil meze svého uvážení „*zjevně a těžce*“.²²⁵

²²² čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod

²²³ Zákon č. 82/1998 Sb. ze dne 17. března 1998 o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

²²⁴ TICHÝ, Luboš, ARNOLD, Rainer, ZEMÁNEK Jiří, KRÁL, Richard, DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, str. 324.

²²⁵ TICHÝ, Luboš, ARNOLD, Rainer, ZEMÁNEK Jiří, KRÁL, Richard, DUMBROVSKÝ, Tomáš. *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, str. 324.

Závěr

V úvodu jsem představila cíl, který jsem si stanovila, když jsem začala provádět výzkum pro tuto práci. Tímto cílem bylo prozkoumat systém implementace práva Evropské unie v České republice v jeho institucionálních souvislostech. Z tohoto důvodu jsem tuto diplomovou práci rozdělila do několika tematických kapitol, dle jednotlivých okruhů témat, které se procesu implementace unijního práva v jeho souvislostech dotýkají.

V první kapitole jsem popsala především samotný předmět implementace, tedy pramenů práva Evropské unie. Ty jsou svou strukturou velmi rozmanité a zcela odlišné od pramenů vnitrostátního práva, což je prvním zásadním úskalím implementace.

V druhé kapitole jsem se věnovala implementaci práva Evropské unie, a to v obecné rovině, a kontrolou jejího stavu. Lisabonská smlouva přinesla zrušení pilířové soustavy, čímž umožnila vydávat v celé šířce unijní působnosti zejména dva základní typy aktů sekundárního práva, kterými jsou směrnice a nařízení. Tím byla na jednu stranu umožněna větší flexibilita v unijní normotvorbě, na stranu druhou však tato uvolněnější pravidla dále zneřehledňují již tak velmi extenzivní unijní legislativu.

Ve třetí kapitole jsem se zaměřila na systém implementace práva EU v České republice. Systém, jehož cílem je zajištění plné slučitelnosti práva českého a evropského, se jeví být dle mého názoru zejména na vládní úrovni velmi komplexní s několika kontrolními místy a neměl by tak umožňovat chybnou implementaci.

V kapitole čtvrté jsem se zabývala aplikací práva EU, jejíž těžiště spočívá na bedrech vnitrostátního soudce. Soudci v České republice, zdá se, stále v případech nutnosti aplikace unijního práva zachovávají značnou zdrženlivost.

V kapitole páté, věnované problematice řízení o porušení smlouvy, jsem popsala především proces iniciace a vlastního provádění řízení před Soudním dvorem. Česká republika nevybočuje z unijního průměru, co se počtu těchto řízení týče. Na mnou v této kapitole analyzovaném případě je však možno ilustrovat, že význam jednotlivých porušení smlouvy může být značně odlišný. Dále jsem vysvětlila

výhody z nového institutu takzvaného pilotního projektu EU, který přináší do procesu unijní kontroly řádné implementace větší efektivitu, než má poněkud rigidní soudní řízení o porušení Smlouvy.

Nakonec jsem v poslední, šesté, kapitole charakterizovala institut odpovědnosti za škodu způsobenou porušením práva EU, který je především způsobem, kterým se jedinec může domoci odškodnění za chybnou implementaci způsobenou členským státem. V České republice je tato možnost limitována absencí možnosti odškodnění za chybnou legislativu, resp. za škodu způsobenou vadnou implementací práva EU.

Resumé

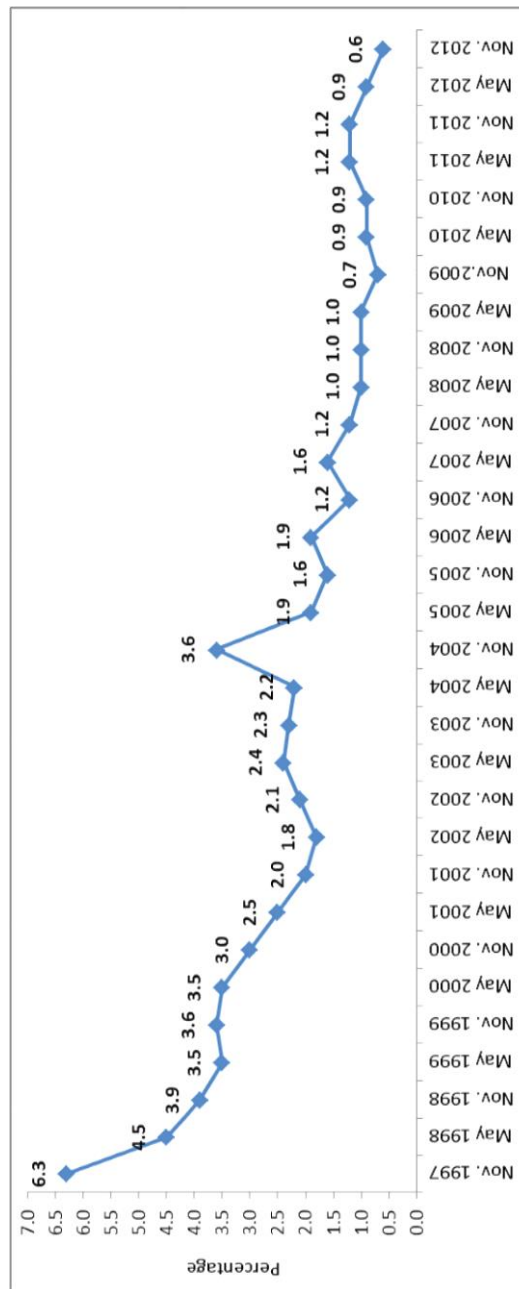
Presented diploma thesis is focused on the phenomenon of implementation of the EU law into a Member State's national legal order, in the specific legal and institutional context of the Czech Republic. The thesis is therefore divided into six Chapters, reflecting various aspects of the implementation process.

In the first Chapter sources of European law (which need to be implemented) are characterized. The second Chapter focuses on the recent changes in the EU legislation caused by the Lisbon treaty. Lisbon treaty made the EU legislation more flexible which has its obvious benefits but also negative side-effects by making the mass of the EU legislation more unclear, especially for highly rigid continental legal orders.

In the third Chapter I analyze the system of implementation, mainly at governmental level, in the Czech Republic. The system might be characterised as quite robust and effective and shows no explicit flaws. That is, however, not the case of Czech system of governmental liability for damages caused by wrongful implementation. As the system lacks any legal basis, the only possible damages liability of the Government arises of wrongful application of EU law. That phenomenon is explored in Chapter six. Chapter four and five deal with the application of EU law and infringement procedure before the Court of Justice of the EU respectively, both theoretically and in the Czech Republic. While in the process of the application of the EU law Czech judiciary tends to be rather restrained, within the area of infringement procedures the Czech Republic keeps an average record among the EU Member States.

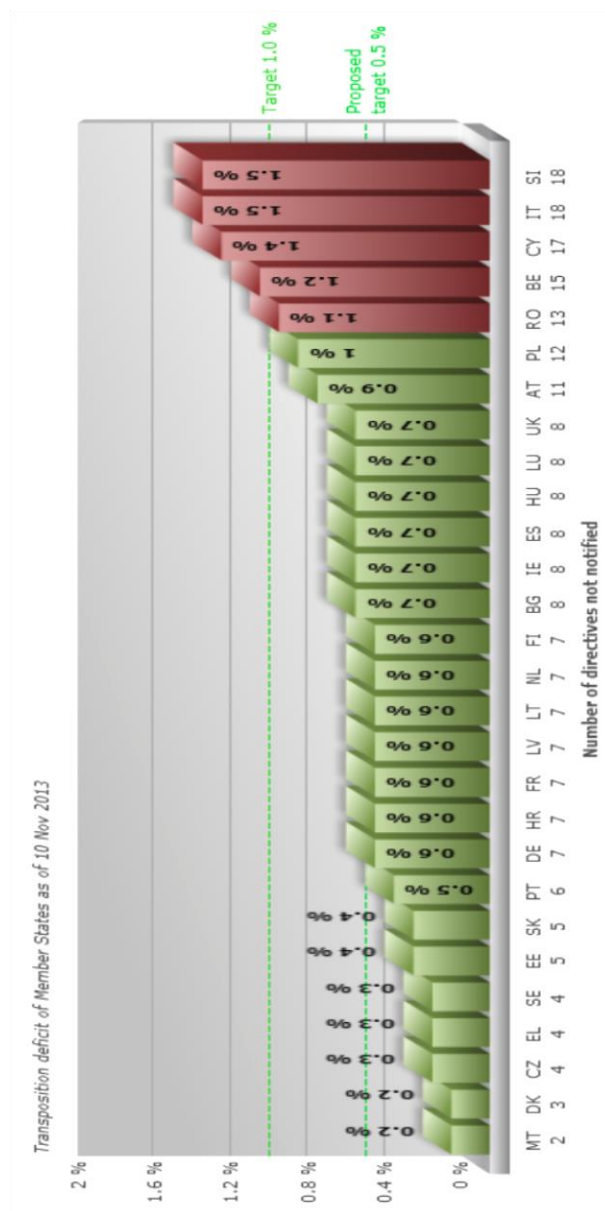
Přílohy

Tabulka č. 1

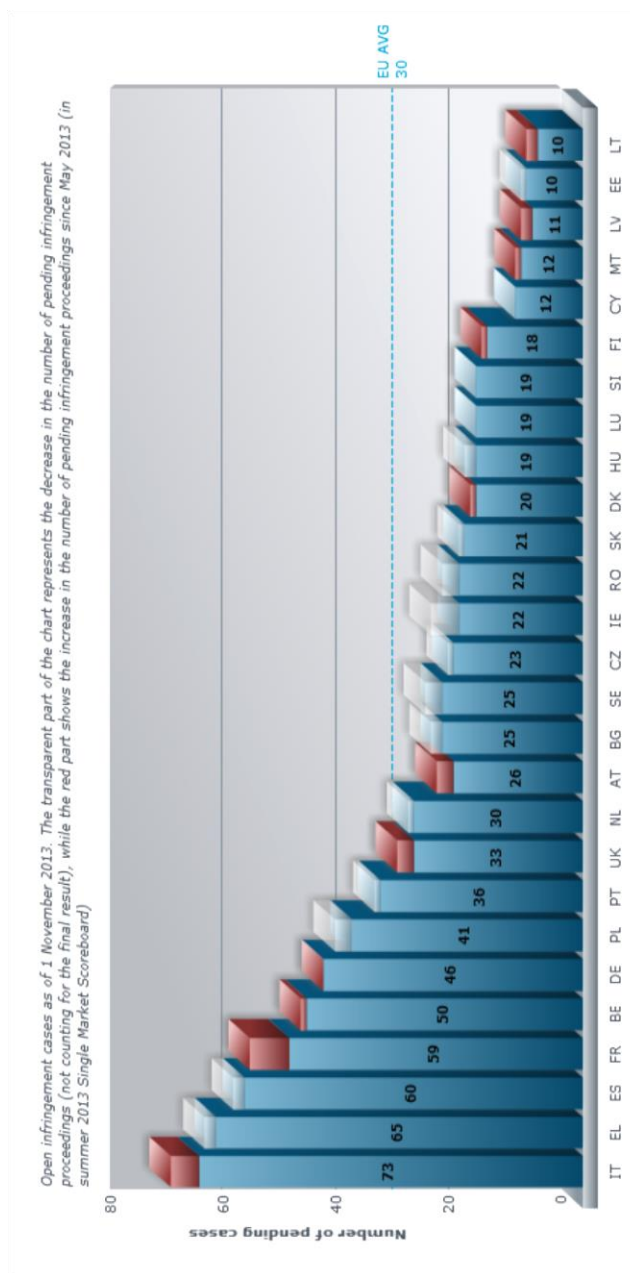
Zdroj: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-127_cs.htm [cit. 17. 3. 2014]

Tabulka č. 2

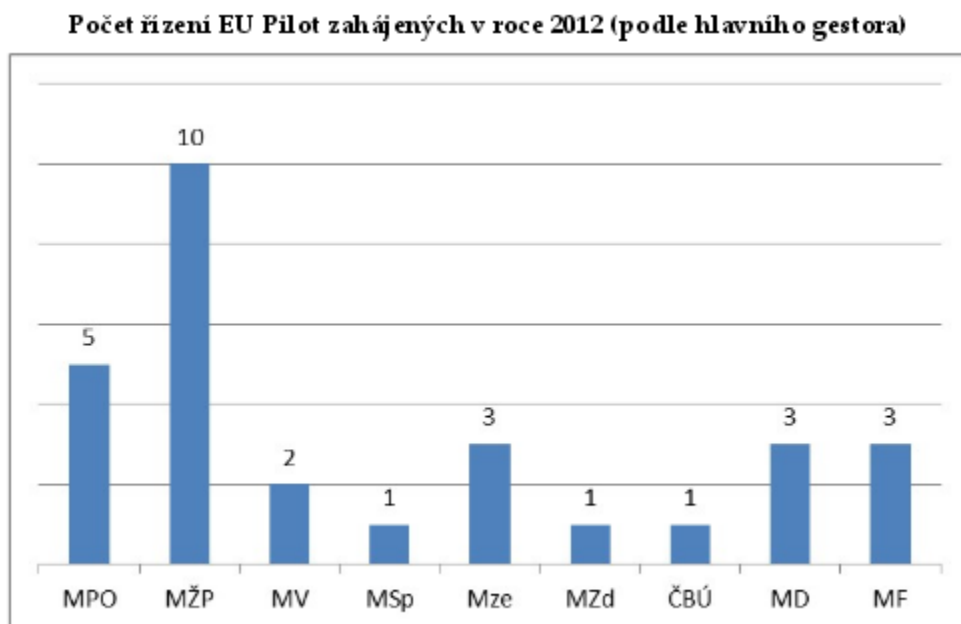
Zdroj: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-205_en.htm [cit. 17. 3. 2014]

Tabulka č. 3

Zdroj: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-205_en.htm [cit. 17. 3. 2014]

Tabulka č. 4

Zdroj: *Zpráva o činnosti vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Soudním dvorem Evropské unie za rok 2012*. Ministerstvo zahraničních věcí, Odbor komunitárního práva, Praha. 2013. str. 154.

Celex:	32011L0099	Lhůta pro implementaci	11.1.2015	Úřední věstník	L 338 2011	Gestor	MSp	Zpracoval (jméno+datum):	Kateřina Gauthierová 15.3. 2012
Název:	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/99/EU ze dne 13.12.2011 o evropském ochranném příkazu							Schválil (jméno+datum):	Jakub Pastuszek, 15. 3. 2012
Právní předpis EU				Implementační předpisy ČR					
Ustanovení (článek, odst., písm., atd.)	Citace ustanovení			Číslo Sb. / ID	Ustanovení (§, odst., písm., atd.)	Citace ustanovení		Vyhodnocení *	Poznámka
Čl. 6 odst. 1	Vydání evropského ochranného příkazu Evropský ochranný příkaz může být vydán, pokud se chráněná osoba rozhodne pobývat, nebo již pobývá, v jiném členském státě, nebo pokud se chráněná osoba rozhodne se zdržovat, nebo se již zdržuje v jiném členském státě. Při rozhodování o vydání evropského ochranného příkazu zohlední příslušný orgán ve vydávajícím státě mimo jiné dobu či doby, po které se chráněná osoba hodlá zdržovat ve vydávajícím státě, a závažnost potřeby ochrany.			6828				NT	
Čl. 6 odst. 2	Justiční či rovnocenný orgán vydávajícího státu může vydat evropský ochranný příkaz pouze na žádost chráněné osoby a po ověření, že ochranné opatření splňuje požadavky stanovené v článku 5.			6828				NT	
Čl. 6 odst. 3	Chráněná osoba může podat žádost o vydání evropského ochranného příkazu buď příslušnému orgánu vydávajícího státu, nebo příslušnému orgánu vykonávajícího státu. Jestliže se žádost podává ve vykonávajícím státě, předá tamní příslušný orgán tuto žádost co nejdříve příslušnému orgánu vydávajícího státu.			6828				NT	
Čl. 6 odst. 4	Před vydáním evropského ochranného příkazu má osoba, která představuje nebezpečí, právo být slyšena a právo podat opravný prostředek proti ochrannému opatření, pokud se jí těchto práv nedostalo během řízení, jehož výsledkem bylo přijetí ochranného opatření.			6828				NT	
Čl. 6 odst. 5	Pokud příslušný orgán přijme ochranné opatření obsahující jeden nebo více zákazů nebo omezení uvedených v článku 5, uvedomí jakýmkoli vhodným způsobem v souladu s postupy podle svého vnitrostátního práva chráněnou osobu o možnosti požádat o evropský ochranný příkaz, pokud se tato osoba rozhodne odejít do jiného členského státu, a o základních podmínkách pro podání takové žádosti. Tento orgán chráněné osobě poradí, aby žádost podala ještě předtím, než opustí území vydávajícího státu.			6828				NT	
Čl. 6 odst. 6	Má-li chráněná osoba opatrovníka nebo zástupce, může tento opatrovník nebo zástupce podat žádost uvedenou v odstavcích 2 a 3 jménem chráněné osoby.			6828				NT	
Čl. 6 odst. 7	Je-li žádost o vydání evropského ochranného příkazu zamítnuta, informuje příslušný orgán vydávajícího státu chráněnou osobu o jakýchkoli použitelných opravných prostředcích proti takovému rozhodnutí, které jsou dostupné podle jeho vnitrostátního práva.			6828				NT	

Tabulka č. 5 Zdroj: ISAP

Tabulka č. 6: Rozdílová tabulka návrhu předpisu ČR s právními předpisy EU

VI.

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, a některé další zákony

Rámcové rozhodnutí Rady 2009/829/SVV ze dne 23. října 2009 o uplatňování zásady vzájemného uznávání na rozhodnutí o opatřeních dohledu jakožto alternativy zajišťovací vazby mezi členskými státy Evropské unie.

Navrhovaný právní předpis ČR		Odpovídající předpis EU		
Ustanovení (část, §, odst., písm., apod.)	Obsah	Celex č.	Ustanovení (čl., odst., písm., bod, apod.)	Obsah
Část první, § 343	<p>§ 343</p> <p>Podmínky pro převzetí evropského ochranného příkazu</p> <p>(1) Evropský ochranný příkaz vydaný jiným členským státem lze převzít za účelem jeho uznání, pokud</p> <p>a) byl vydán na žádost chráněné osoby, která se zdržuje nebo má bydliště na území České republiky, nebo se zde zamýšlí zdržovat nebo mít bydliště, a</p> <p>b) byl vydán justičním nebo rovnocenným orgánem jiného členského státu na základě ochranného příkazu vydaného v trestním řízení; skutečnost, že ochranný příkaz popsany v evropském ochranném příkazu neukládá některý ze zákazů</p>	32011L0099	čl. 6 odst. 1, 3 čl. 10 odst. 1 písm. b)	<p>Článek 6</p> <p>Vydání evropského ochranného příkazu</p> <p>1. Evropský ochranný příkaz může být vydán, pokud se chráněná osoba rozhodne pobývat, nebo již pobývá, v jiném členském státě, nebo pokud se chráněná osoba rozhodne se zdržovat, nebo se již zdržuje v jiném členském státě. Při rozhodování o vydání evropského ochranného příkazu zohlední příslušný orgán ve vydávajícím státě mimo jiné dobu či doby, po které se chráněná osoba hodlá zdržovat ve vydávajícím státě, a závažnost potřeby ochrany.</p> <p>..</p> <p>3. Chráněná osoba může podat žádost o vydání</p>

Navrhovaný právní předpis ČR		Odpovídající předpis EU		
Ustanovení (část, §, odst., písm., apod.)	Obsah	Celex č.	Ustanovení (čl., odst., písm., bod, apod.)	Obsah
	<p>nebo omezení uvedených v § 341 odst. 2 písm. c), nebrání převzetí evropského ochranného příkazu.</p> <p>(2) Požádá-li chráněná osoba o vydání evropského ochranného příkazu justiční orgán, tento orgán žádost neprodleně postoupí příslušnému orgánu jiného členského státu.</p>			<p>evropského ochranného příkazu buď příslušnému orgánu vydávajícího státu, nebo příslušnému orgánu vykonávajícího státu. Jestliže se žádost podává ve vykonávajícím státě, předá tamní příslušný orgán tuto žádost co nejdříve příslušnému orgánu vydávajícího státu.</p> <p style="text-align: center;">Článek 10</p> <p style="text-align: center;">Důvody pro neuznání evropského ochranného příkazu</p> <p>1. Příslušný orgán vykonávajícího státu může odmítnout uznat evropský ochranný příkaz za těchto okolností:</p> <p>b) nebyly dodrženy požadavky stanovené v článku 5;</p>
Část první, § 354	<p style="text-align: center;">§ 354</p> <p>Vydání, změna a zrušení evropského ochranného příkazu</p> <p>(1) Justiční orgán, který je příslušný k výkonu ochranného příkazu, může na žádost chráněné osoby vydat evropský ochranný příkaz, zdržuje-li se chráněná osoba nebo má-li bydliště na území jiného členského státu, do kterého má být evropský ochranný příkaz zaslán, nebo zamýšlí-li se v něm zdržovat nebo mít bydliště. Justiční orgán při zvažování, zda</p>	32011L0099	<p>čl. 3 čl. 5 čl. 6 odst. 1 až 3 a 7 čl. 7 čl. 13 odst. 1 až 5</p>	<p style="text-align: center;">Článek 3</p> <p style="text-align: center;">Stanovení příslušných orgánů</p> <p>1. Každý členský stát informuje Komisi, který justiční či rovnocenný orgán nebo orgány jsou podle jeho vnitrostátního práva příslušné vydávat a uznávat evropský ochranný příkaz v souladu s touto směrnicí, je-li daný členský stát vydávajícím</p>

Navrhovaný právní předpis ČR		Odpovídající předpis EU		
Ustanovení (část, §, odst., písm., apod.)	Obsah	Celex č.	Ustanovení (čl., odst., písm., bod, apod.)	Obsah
	<p>vydá evropský ochranný příkaz, zejména zohlední dobu, po kterou se chráněná osoba zamýšlí zdržovat nebo mít bydliště v jiném členském státu, a míru jejího ohrožení. Před vydáním evropského ochranného příkazu justiční orgán ověří, že ochranný příkaz, na jehož základě má být vydán, ukládá některý ze zákazů nebo omezení odpovídajících zákazům nebo omezením uvedeným v § 341 odst. 2 písm. c). Nevydá-li justiční orgán evropský ochranný příkaz, rozhodne o zamítnutí žádosti chráněné osoby.</p> <p>(2) Evropský ochranný příkaz se vydává na stanoveném formuláři⁴⁰⁾ a obsahuje náležitosti v něm uvedené.</p> <p>(3) Přichází-li ohledně ochranného příkazu vůči těmž členskému státu v úvahu postup podle hlavy IV nebo hlavy IX, justiční orgán přednostně postupuje podle ustanovení těchto hlav.</p> <p>(4) Evropský ochranný příkaz nebo rozhodnutí o zamítnutí žádosti chráněné osoby o jeho vydání justiční orgán doručí chráněné osobě. Proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o vydání evropského ochranného příkazu může chráněná osoba podat stížnost.</p> <p>(5) Byl-li ochranný příkaz změněn nebo zrušen, justiční orgán, který vydal evropský ochranný příkaz, jej odpovídajícím způsobem změni nebo jej zruší. Změněný evropský ochranný příkaz justiční orgán doručí příslušnému</p>			<p>nebo vykonávajícím státem.</p> <p>2. Komise zpřístupní obdržené informace všem členským státům. Členské státy informují Komisi o veškerých změnách informací uvedených v odstavci 1.</p> <p style="text-align: center;">Článek 5</p> <p style="text-align: center;">Nezbytnost existence ochranného opatření podle vnitrostátního práva</p> <p>Evropský ochranný příkaz lze vydat pouze tehdy, pokud bylo ve vydávajícím státě již přijato ochranné opatření ukládající osobě, která představuje nebezpečí, jeden nebo více z těchto zákazů nebo omezení:</p> <p>a) zákaz vstupu do určitých lokalit, míst nebo vymezených oblastí, kde chráněná osoba pobývá nebo které navštěvuje;</p> <p>b) zákaz nebo omezení kontaktů, v jakékoli formě, s chráněnou osobou, včetně kontaktů prostřednictvím telefonu, elektronické či běžné pošty, faxem či jakýmkoli jinými prostředky; nebo</p> <p>c) zákaz nebo omezení týkající se přiblížení se</p>

Navrhovaný právní předpis ČR		Odpovídající předpis EU		
Ustanovení (část, §, odst., písm., apod.)	Obsah	Celex č.	Ustanovení (čl., odst., písm., bod, apod.)	Obsah
	orgánu jiného členského státu a o této změně vyrozumí též chráněnou osobu. O zrušení evropského ochranného příkazu justiční orgán vyrozumí chráněnou osobu a příslušný orgán jiného členského státu.			<p>chráněné osobě blíže než na předepsanou vzdálenost.</p> <p style="text-align: center;">Článek 6</p> <p style="text-align: center;">Vydání evropského ochranného příkazu</p> <p>1. Evropský ochranný příkaz může být vydán, pokud se chráněná osoba rozhodne pobývat, nebo již pobývá, v jiném členském státě, nebo pokud se chráněná osoba rozhodne se zdržovat, nebo se již zdržuje v jiném členském státě. Při rozhodování o vydání evropského ochranného příkazu zohlední příslušný orgán ve vydávajícím státě mimo jiné dobu či doby, po které se chráněná osoba hodlá zdržovat ve vydávajícím státě, a závažnost potřeby ochrany.</p> <p>2. Justiční či rovnocenný orgán vydávajícího státu může vydat evropský ochranný příkaz pouze na žádost chráněné osoby a po ověření, že ochranné opatření splňuje požadavky stanovené v článku 5.</p> <p>3. Chráněná osoba může podat žádost o vydání evropského ochranného příkazu buď příslušnému orgánu vydávajícího státu, nebo příslušnému orgánu vykonávajícího státu. Jestliže se žádost podává ve vykonávajícím státě, předá tamní příslušný orgán tuto žádost co nejdříve příslušnému orgánu vydávajícího státu.</p>

Navrhovaný právní předpis ČR		Odpovídající předpis EU		
Ustanovení (část, §, odst., písm., apod.)	Obsah	Celex č.	Ustanovení (čl., odst., písm., bod, apod.)	Obsah
				<p>...</p> <p>7. Je-li žádost o vydání evropského ochranného příkazu zamítnuta, informuje příslušný orgán vydávajícího státu chráněnou osobu o jakýchkoli použitelných opravných prostředcích proti takovému rozhodnutí, které jsou dostupné podle jeho vnitrostátního práva.</p> <p style="text-align: center;">Článek 7</p> <p>Forma a obsah evropského ochranného příkazu</p> <p>Evropský ochranný příkaz se vydává v souladu s formulářem uvedeným v příloze I této směrnice. Musí obsahovat zejména tyto informace:</p> <p>a) totožnost a státní příslušnost chráněné osoby, jakož i totožnost a státní příslušnost opatrovníka či zástupce, je-li chráněná osoba nezletilá nebo nemá-li způsobilost k právním úkonům;</p> <p>b) datum, od kterého chráněná osoba hodlá pobývat nebo se zdržovat ve vykonávajícím státě, a doba nebo doby pobytu, jsou-li známy;</p> <p>c) jméno, adresu, číslo telefonu a faxu a adresu elektronické pošty příslušného orgánu vydávajícího státu;</p> <p>d) určení (například prostřednictvím čísla a data) právního aktu obsahujícího ochranné opatření, na jehož podkladě byl vydán evropský ochranný příkaz;</p>

Navrhovaný právní předpis ČR		Odpovídající předpis EU		
Ustanovení (část, §, odst., písm., apod.)	Obsah	Celex č.	Ustanovení (čl., odst., písm., bod, apod.)	Obsah
				<p>e) souhrn skutečností a okolností, které vedly k přijetí ochranného opatření ve vydávajícím státě;</p> <p>f) zákazy nebo omezení uložené v ochranném opatření, které je základem pro evropský ochranný příkaz, osobě, která představuje nebezpečí, doba jejich trvání a označení sankce, existuje-li, v případě porušení příslušného zákazu nebo omezení;</p> <p>g) použití technického zařízení, existuje-li, které bylo poskytnuto chráněné osobě nebo osobě, která představuje nebezpečí, jakožto prostředek k posílení ochranného opatření;</p> <p>h) totožnost a státní příslušnost osoby, která představuje nebezpečí, jakož i její kontaktní údaje;</p> <p>i) skutečnost, zda byla chráněné osobě nebo osobě, která představuje nebezpečí, poskytnuta bezplatná právní pomoc ve vydávajícím státě, pokud je tato skutečnost známa příslušnému orgánu vydávajícího státu bez dalšího zjišťování;</p> <p>j) v případě potřeby popis dalších okolností, které by mohly mít vliv na posouzení nebezpečí, jemuž je chráněná osoba vystavena;</p> <p>k) výslovné uvedení případné skutečnosti, že rozsudek ve smyslu článku 2 rámcového rozhodnutí 2008/947/SVV nebo rozhodnutí o opatřeních dohledu ve smyslu článku 4 rámcového rozhodnutí 2009/829/SVV již byly postoupeny státu dohledu,</p>

Navrhovaný právní předpis ČR		Odpovídající předpis EU		
Ustanovení (část, §, odst., písm., apod.)	Obsah	Celex č.	Ustanovení (čl., odst., písm., bod, apod.)	Obsah
				<p>je-li odlišný od státu vykonání evropského ochranného příkazu, a určení orgánu uvedeného státu příslušného pro výkon tohoto rozsudku nebo rozhodnutí.</p> <p style="text-align: center;">Článek 13</p> <p style="text-align: center;">Příslušnost ve vydávajícím státě</p> <p>1. Příslušný orgán vydávajícího státu má výlučnou příslušnost k přijímání rozhodnutí týkajících se:</p> <p>a) obnovení, přezkumu, změny, zrušení a odvolání ochranného opatření a následně i evropského ochranného příkazu;</p> <p>2. Na rozhodnutí přijatá podle odstavce 1 se použije právo vydávajícího státu.</p> <p>3. Pokud rozsudek ve smyslu článku 2 rámcového rozhodnutí 2008/947/SVV nebo rozhodnutí o opatřeních dohledu ve smyslu článku 4 rámcového rozhodnutí 2009/829/SVV byly jinému členskému státu již postoupeny, nebo jsou-li postoupeny po vydání evropského ochranného příkazu, následná rozhodnutí, jak stanovují uvedená rámcová rozhodnutí, se přijímají v souladu s příslušnými ustanoveními uvedených rámcových rozhodnutí.</p> <p>4. Je-li ochranné opatření součástí rozsudku ve smyslu článku 2 rámcového rozhodnutí</p>

Navrhovaný právní předpis ČR		Odpovídající předpis EU		
Ustanovení (část, §, odst., písm., apod.)	Obsah	Celex č.	Ustanovení (čl., odst., písm., bod, apod.)	Obsah
				<p>2008/947/SVV, který byl po vydání evropského ochranného příkazu postoupen nebo je postupován do jiného členského státu, a příslušný orgán státu dohledu přijal další rozhodnutí týkající se povinností a příkazů obsažených v ochranném opatření v souladu se článkem 14 uvedeného rámcového rozhodnutí, příslušný orgán vydávajícího státu na tomto základě ochranný příkaz přiměřeně obnoví, přezkoumá, změní, zruší nebo odvolá.</p> <p>5. Příslušný orgán vydávajícího státu neprodleně informuje příslušný orgán vykonávajícího státu o jakémkoli rozhodnutí přijatém v souladu s odstavci 1 nebo 4.</p> <p>..</p>
Část první, § 355	<p>§ 355</p> <p>Zaslání evropského ochranného příkazu do jiného členského státu</p> <p>(1) Justiční orgán, který vydal evropský ochranný příkaz, jej zašle příslušnému orgánu jiného členského státu, ve kterém se chráněná osoba zdržuje nebo má bydliště nebo ve kterém se zamýšlí zdržovat anebo mít bydliště, za účelem jeho uznání a přijetí návazných opatření.</p> <p>(2) Evropský ochranný příkaz zašle justiční orgán</p>	32011L0099	čl. 6 odst. 1 čl. 8 odst.1, 2 čl. 9 odst. 4 čl. 17 odst. 1 a 3	<p>Článek 6</p> <p>Vydání evropského ochranného příkazu</p> <p>1. Evropský ochranný příkaz může být vydán, pokud se chráněná osoba rozhodne pobývat, nebo již pobývá, v jiném členském státě, nebo pokud se chráněná osoba rozhodne se zdržovat, nebo se již zdržuje v jiném členském státě. Při rozhodování o vydání evropského ochranného příkazu zohlední příslušný orgán ve vydávajícím státě mimo jiné</p>

Navrhovaný právní předpis ČR		Odpovídající předpis EU		
Ustanovení (část, §, odst., písm., apod.)	Obsah	Celex č.	Ustanovení (čl., odst., písm., bod, apod.)	Obsah
	<p>příslušnému orgánu jiného členského státu přeložený do úředního jazyka nebo jednoho z úředních jazyků tohoto členského státu, nebo do jazyka, v němž jej tento členský stát podle svého prohlášení⁴¹⁾ přijímá.</p> <p>(3) Na žádost příslušného orgánu jiného členského státu poskytne justiční orgán dodatkové informace a doplnění potřebná pro účely uznání evropského ochranného příkazu a přijetí návazných opatření.</p>			<p>dobu či doby, po které se chráněná osoba hodlá zdržovat ve vydávajícím státě, a závažnost potřeby ochrany.</p> <p>..</p> <p style="text-align: center;">Článek 8 Postup předávání</p> <p>1. Předává-li příslušný orgán vydávajícího státu příslušnému orgánu vykonávajícího státu evropský ochranný příkaz, učiní tak jakýmkoli způsobem umožňujícím vyhotovení písemného záznamu, aby se mohl příslušný orgán vykonávajícího státu přesvědčit o jeho pravosti. Veškerý úřední styk rovněž probíhá přímo mezi těmito příslušnými orgány.</p> <p>2. Není-li příslušnému orgánu ve vykonávajícím státě nebo vydávajícím státě znám příslušný orgán ve druhém státě, provede tento orgán za účelem získání nezbytných informací všechna příslušná šetření, a to i prostřednictvím kontaktních míst Evropské soudní sítě podle rozhodnutí Rady 2008/976/SVV ze dne 16. prosince 2008 o Evropské soudní síti⁹⁾, národního člena Eurojustu nebo národního koordinačního systému Eurojustu ve svém státě.</p>

Navrhovaný právní předpis ČR		Odpovídající předpis EU		
Ustanovení (část, §, odst., písm., apod.)	Obsah	Celex č.	Ustanovení (čl., odst., písm., bod, apod.)	Obsah
				<p style="text-align: center;">Článek 9</p> <p style="text-align: center;">Opatření ve vykonávajícím státě</p> <p>4. Pokud se příslušný orgán vykonávajícího státu domnívá, že informace předané spolu s evropským ochranným příkazem podle článku 7 jsou neúplné, neprodleně o tom uvědomí příslušný orgán vydávajícího státu jakýmkoli způsobem umožňujícím vyhotovení písemného záznamu a stanoví mu přiměřenou lhůtu k poskytnutí chybějících informací.</p> <p style="text-align: center;">Článek 17</p> <p style="text-align: center;">Jazyky</p> <p>1. Evropský ochranný příkaz musí být příslušným orgánem vydávajícího státu přeložen do úředního jazyka nebo jednoho z úředních jazyků vykonávajícího státu.</p> <p>....</p> <p>3. Každý členský stát může v okamžiku přijetí této směrnice nebo později uvést v prohlášení, které uloží u Komise, že přijme překlad do jednoho nebo více dalších úředních jazyků Unie.</p>
Část druhá § 14 odst.	§ 14	32011L0099	čl. 6 odst. 5	Článek 6

Navrhovaný právní předpis ČR		Odpovídající předpis EU		
Ustanovení (část, §, odst., písm., apod.)	Obsah	Celex č.	Ustanovení (čl., odst., písm., bod, apod.)	Obsah
8	(8) Justiční orgán vydá evropský ochranný příkaz za podmínek stanovených zákonem o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.			<p>Vydání evropského ochranného příkazu</p> <p>5. Pokud příslušný orgán přijme ochranné opatření obsahující jeden nebo více zákazů nebo omezení uvedených v článku 5, uvědomí jakýmkoli vhodným způsobem v souladu s postupy podle svého vnitrostátního práva chráněnou osobu o možnosti požádat o evropský ochranný příkaz, pokud se tato osoba rozhodne odejít do jiného členského státu, a o základních podmínkách pro podání takové žádosti. Tento orgán chráněné osobě poradí, aby žádost podala ještě předtím, než opustí území vydávajícího státu.</p>

Číslo předpisu EU (kód celex)	Název předpisu EU
32011L0099	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/99/EU ze 13. prosince 2011 o evropském ochranném příkazu.

Zdroj: ODOK

Seznam použitých pramenů

Monografie

BOBEK, Michal, Petr BŘÍZA a Jan KOMÁREK. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2011, xxvii, 606 s. ISBN 978-80-7400-377-6.

BOGUSZAK, Jiří, ČAPEK, Jiří a GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. 347 s. ISBN 80-7357-030-0.

CRAIG, Paul P a G DE BÚRCA. *EU law: text, cases, and materials*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, c2011, clvii, 1155 s. ISBN 978-0-19-957699-9.

KLÍMA, Karel a kol. *Evropské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 579 s. ISBN 978-80-7380-335-3.

MANSFELDOVÁ, Zdenka a Lukáš LINEK. *Český parlament ve druhé dekádě demokratického vývoje*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2009, 160 s. ISBN 978-80-7330-171-2.

STEHLÍK, Václav. *Aplikace národních procesních předpisů v kontextu práva Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2012, 258 s. ISBN 978-80-87576-26-7.

SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 1. vyd. Praha: Beck, 2004, XIX, 236 s. ISBN 80-7179-857-6.

ŠLOSARČÍK, Ivo. *Politický a právní rámec evropské integrace: (včetně změn podle Lisabonské smlouvy)*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 452 s. ISBN 978-80-7357-471-0.

TICHÝ, Luboš, Rainer ARNOLD, Jiří ZEMÁNEK, Richard KRÁL a Tomáš DUMBROVSKÝ. *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, lii, 953 s. ISBN 978-80-7400-333-2.

ZEMÁNEK, Jiří a Jan KUDRNA. *Tvorba a implementace práva EU z pohledu vnitrostátního*. 1. vyd. Praha: Metropolitan University Prague, 2012, 302 s. ISBN 978-80-86855-81-3.

Příspěvky ve sborníku

Implementace práva EU v členských státech: sborník z konference : Praha 11.-13. března 2009. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009. ISBN 978-80-7440-008-7.

KLABBERS, J. 2011. *Völkerrechtsfreundlich? International law and the Union legal order.* in: Koutrakos, P. (ed.). 2011. *European Foreign Policy : Legal and Political Perspectives.* Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited.

KNĚŽÍNEK, Jan. *Legislativní pravidla vlády.* in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011.

KYSELA, Jan. *Zákonodárny proces v Parlamentu.* in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011.

PÍTROVÁ, Lenka. *Evropská dimenze legislativního procesu.* in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011.

SKORDAS, A. 2001. *Völkerrechtsfreundlichkeit as comity and the disquiet of neoformalism: a response to Jan Klabbers.* in: Koutrakos, P. (ed.). 2011. *European Foreign Policy : Legal and Political Perspectives.* Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited.

VESELSKÝ, Ondřej. *Proces komitologie.* in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011.

WHELANOVÁ, Markéta. *Implementace práva a plnění legislativních závazků.* in BOHÁČ a kol. *Legislativní proces (teorie a praxe)*, Tiskárna ministerstva vnitra, 2011.

Odborné časopisy

BÚRCA, G. de. *The European Court of Justice and the International Legal Order After Kadi*, The Harvard International Law Journal. 1/51. zima 2010.

KOKOTT, J., SOBOTT, Ch. 2012. *The Kadi Case – Constitutional Core Values and International Law – Finding the Balance?.* The European Journal of International Law 4/23

Zlepšení českého státu v oblasti přejímání legislativních závazků vyplývajících z členství v EU. Právní rozhledy. 6/2013.

Právní předpisy

Vídeňská úmluva o smluvním právu z r. 1969, vyhlášena pod č. 15/1988 Sb.

Listina základních práv a svobod, vyhlášena pod č. 2/1993 Sb.

Smlouva o Evropské unii, účinná od 1. listopadu 1993, Úř. věst. C 191.

Smlouva o fungování Evropské unie, účinná od 1. 12. 2009, Úř. věst. C 306.

Směrnice Rady 95/59/ES ze dne 27. listopadu 1995 o daních jiných než daních z obratu, které ovlivňují spotřebu tabákových výrobků, Úř. věst. L 291 ze dne 6. 12. 1995.

Zákon č. 82/1998 Sb. ze dne 17. března 1998 o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Legislativní pravidla schválená usnesením vlády ze dne 19. března 1998 č. 188 a změněná usnesením vlády ze dne 21. srpna 1998 č. 534, usnesením vlády ze dne 28. června 1999 č. 660, usnesením vlády ze dne 14. června 2000 č. 596, usnesením vlády ze dne 18. prosince 2000 č. 1298, usnesením vlády ze dne 19. června 2002 č. 640, usnesením vlády ze dne 26. května 2004 č. 506, usnesením vlády ze dne 3. listopadu 2004 č. 1072, usnesením vlády ze dne 12. října 2005 č. 1304, usnesením vlády ze dne 18. července 2007 č. 816, usnesením vlády ze dne 11. ledna 2010 č. 36, usnesením vlády ze dne 14. prosince 2011 č. 922 a usnesením vlády ze dne 14. listopadu 2012 č. 820.

Interinstitucionální dohoda ze dne 22. prosince 1998 o společných pokynech k redakční kvalitě právních předpisů Společenství (1999/C 73/O1), Úř. věst. C 7E 17. 3. 1999.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/14/ES ze dne 11. března 2002 (Úř. věst. L 80, s. 29; Zvl. vyd. 05/04, s. 219).

Athénská smlouva (podepsaná 16. 4. 2003) neboli Smlouva o přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské

republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Evropské unii

Zákon č. 260/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 340/2006 Sb., o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění z členských států Evropské unie nebo jiných států, které jsou smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, na území České republiky a o změně zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Rady (EU) č. 269/2014 ze dne 17. března 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny

Doporučení Komise ze dne 7. března 2014, sp. zn. 2014/124/EU, o posílení zásady rovného odměňování mužů a žen prostřednictvím transparentnosti.

Judikatura

Judikatura Evropské unie

Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 16. 12. 1960 Humblet v. Belgie C-6/60 ECR 559.

Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 5. 2. 1963 Van Gend en Loos v Nederlandse Administratie der Belastingen C-26/62 ECR 1.

Rozhodnutí ze dne 15. 7. 1963 Flaminio Costa v. E.N.E.L. C-6/64 ECR 585.

Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 17. 12. 1970 Internationale Handelsgesellschaft v Einfuhr-und Vorratsstelle Getreide C-11/70 ECR 1125.

Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 7. 2. 1973 Komise v. Itálie 39/72 ECR 101.

Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 10. 10. 1973 Variola C-34/73 ECR 981.

Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 22. 1. 1976 Carmine Antonio Russo v. Azienda di Stato per gli interventi sul mercato agricolo (AIMA) C-60/75 ECR 45.

Rozhodnutí Soudního dvora z r. 1991 Andrea Francovich a Danila Binifaci a další v. Itálie C-6 a 9/90, ECR I-5357.

Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 17. října 1991, Komise v. Německo C-58/89, s. I-4983.

Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 11. ledna 2000 Tanja Kreil v. Bundesrepublik Deutschland C-285/98 ECR I-69.

Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 11. 7. 2002, Marks & Spencer, C-62/00 ECR I-6325

Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 18. 11. 2003 Budějovický Budvar v. Rudolf Ammersin C-216/01, Recueil, S. I-13617.

Rozhodnutí ze dne 14. ledna 2010 Evropská komise v. Česká republika, C-343/08 ECR I-275.

Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 11. 2. 2010 Evropské komise v. Španělské království C-523/08.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 25. 6. 2013 Evropská komise v. Česká republika C-241/11 Úř. věst. C 232.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 18. 7. 2013, Evropská komise a další v. Yassin Abdullah Kadi, spojené věci C-584/10 P, C-593/10 P a C-595/10 P.

Judikatura České republiky

Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2006 sp. zn. Pl. ÚS 50/04

Nález Ústavního soudu ze dne 26. 11. 2008 sp. zn. Pl. ÚS 19/08

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2009, sp. zn. 33 Cdo 2894/2008, uveřejněné pod číslem 1/2010 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

Internetové zdroje

EU bude přijímat prováděcí legislativu podle nového mechanismu. [online] 2. 1. 2011 [cit. 3. 3. 2014] Dostupné z:

http://www.mzv.cz/representation_brussels/cz/evropska_unie/lisabonska_smlouva/-zastupitelske_urady-representation_brussels-publish-cz-evropska_unie-lisabonska_smlouva-eu_bude_prijimat_provadeci_legislativu.html

HAMULAK, Ondřej. Evropská unie po Lisabonské smlouvě. Jaký krok a kam? [online] Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-unie-po-lisabonske-smlouvejaky-krok-a-kam1-61749.html>

<http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/mezinarodni-sankce/prehled-sankci/dalsi-sankce-prijate-v-souvislosti-s-uda-17343>

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/293326/Notice_Ukraine_Sovereignty_180314.pdf

K 15. výročí vydání padl rekord!. [online] Tisková zpráva Evropské komise, Skóre vnitřního trhu. 9. 2. 2013 [cit. 16. 3. 2014] Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-127_cs.htm

KÜHN, Z., The Application of European Law in the New Member States: Several (Early) Predictions. German Law Journal [online]. 2005, roč. 6, č. 3 [cit. 14. 3. 2014]. str. 572. Dostupné z: http://www.germanlawjournal.com/pdfs/Vol06No03/PDF_Vol_06_No_03_563-582_Articles_Kuhn.pdf

Materiál Ministerstva spravedlnosti, č. j.: MSP-859/2012-LO-SP/2, ze dne 19. února 2014. Dostupné z: <http://icm.odok.cz/eklep3/korn9g7k96oa>

NAGLIČ, Vesna, PAPADOPOULOU, Danai. Zásada subsidiarity. [online] 07/2013. [cit. 12. 3. 2014] Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.2.2.html

Prohlášení (č. 17) o přednosti práva. Vyhlášeno v Prohlášení připojená k závěrečnému aktu mezivládní konference, která přijala Lisabonskou smlouvu. C 83/344. [online] 30. 3. 2010. [cit. 2. 3. 2014] Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0335:0360:CS:PDF>

Primární právo. [online] 12. 8. 2010. [cit. 3. 3. 2014] Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/114530_cs.htm

Prohlášení (č. 18) o vymezení pravomocí. Vyhlášeno v Prohlášení připojená k závěrečnému aktu mezivládní konference, která přijala Lisabonskou smlouvu. C 83/344. [online] 30. 3. 2010. [cit. 17. 2. 2014] Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0335:0360:CS:PDF>

Single Market Scoreboard: Member States slower to transpose single market rules; number of infringements remains stable [online] Press release of European Commission, 28. 2. 2014 [cit. 16. 3. 2014] Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-205_en.htm

Zastupování ČR před Soudním dvorem EU [online] Databáze vládního zmocněnce [cit. 20. 3. 2014] Dostupné z: <https://isap.vlada.cz/homepage.nsf/esdps>

Ostatní

Zpráva o činnosti vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Soudním dvorem Evropské unie za rok 2012. Ministerstvo zahraničních věcí, Odbor komunitárního práva, Praha. 2013.